

Bharatiya Seva Sadan's

Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola.

Accredited by NAAC, "A" Grade with CGPA 3.07
(Certified Minority Institution)

Website : www.rdgakola.ac.in ▶ E-mail : rdgcollegeakola@gmail.com

सुरक्षित

वार्षिकांक
२०२२-२०२३

भारतीय सेवा सदन, अकोला के उपक्रम

१) आर.डी.जी. पब्लिक स्कूल इंग्रजी माध्यम (C.B.S.E.)

२) विद्यामंदिर प्राथमिक शाळा (हिंदी व मराठी माध्यम)

३) श्रीमती राधादेवी गोयनका विद्यामंदिर बॉईज हायस्कूल (हिंदी व मराठी माध्यम)

४) विद्यामंदिर कन्या शाळा (हिंदी व मराठी माध्यम)

५) श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला.

▶ कनिष्ठ महाविद्यालय : कला / वाणिज्य / विज्ञान / व्होकेशनल (अकाउंटिंग, फुड टेक्नॉलॉजी)

▶ वरिष्ठ महाविद्यालय : कला / वाणिज्य / गृहविज्ञान

▶ पदव्युत्तर विभाग (विनाअनुदानित) : कला / वाणिज्य / गृहविज्ञान

▶ विनाअनुदानित अभ्यासक्रम (NGC) : BBA, BCA, MCM, Fashion Designing, Communication Skill in English, Banking & Insurance.

RDG Institute of Films, Television & Dramatics, RDG Beauty Academy

Smt. RDG Competitive Learning Center, RDG Recording Studio

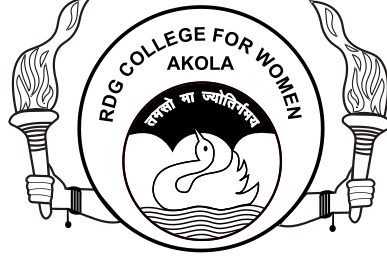
Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola

Goals and Mission of the College

- 1] Inspired by National Freedom Movement the Society was founded in 1942 with a goal to inculcate the spirit of Nationalism,
- 2] To impart education to women in Vidarbha Region,
- 3] To attain Community and Social development through infrastructure and resources available at the college,
- 4] To provide platform to the students by giving them opportunity to face challenges of competitive world,
- 5] To ensure and inculcate discipline in terms of regularity, punctuality among students so that they can contribute to the society and nation,
- 6] To inspire students to participate in Sports, NSS, NCC and various cultural activities for their all round development,
- 7] To aim at overall personality development of students.

● सुरभि (२०२२-२३) ●

भारतीय सेवा सदन द्वारा संचालित

श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय अकोला.

महाविद्यालय विकास समिती

श्री. दिलीपराजजी गोयनका
अध्यक्ष

सदस्य

- ◆ श्री. रविंद्रकुमारजी गोयनका
- ◆ श्री. आलोककुमारजी गोयनका
  - ◆ डॉ. अंबादास पांडे
  - ◆ प्रा. परिमल मुजुमदार
  - ◆ डॉ. संजय विटे
  - ◆ डॉ. रुपा गुप्ता

शिक्षक प्रतिनिधी

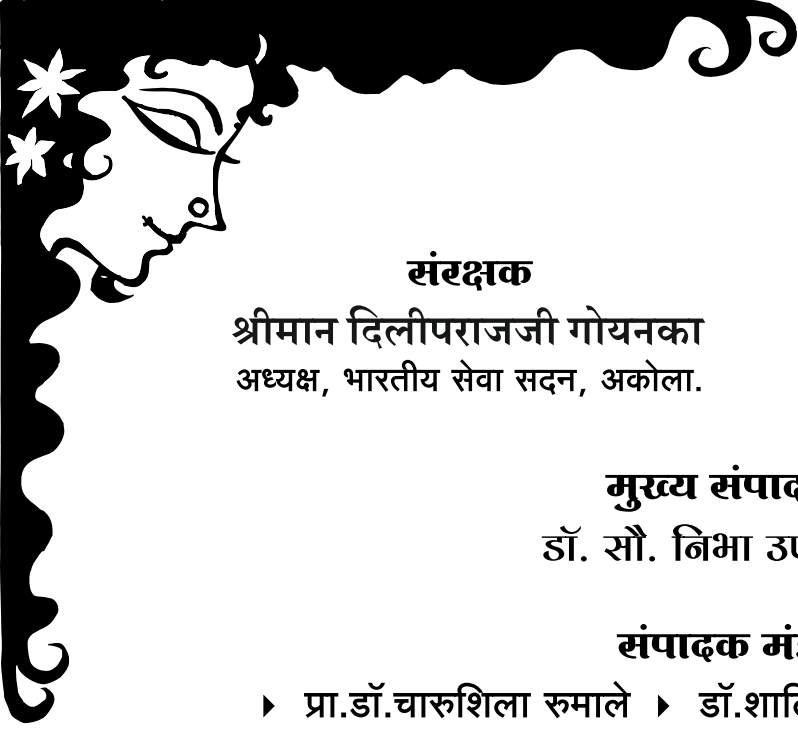
- ◆ प्रा. डॉ. चारुशिला रुमाले
- ◆ प्रा. रामकृष्ण बाहेती
- ◆ प्रा. अजय शिंगाडे

शिक्षकेतर प्रतिनिधी

महेश तोष्णीवाल

प्रा. डॉ. चारुशिला रुमाले

प्राचार्य व पदसिद्ध सचिव

संरक्षक

श्रीमान दिलीपराजजी गोयनका
अध्यक्ष, भारतीय सेवा सदन, अकोला.

मार्गदर्शक

डॉ. चारुशीला रुमाले
प्र.प्राचार्य

मुख्य संपादक

डॉ. सौ. निभा उपाध्याय

संपादक मंडळ

▶ प्रा.डॉ.चारुशीला रुमाले ▶ डॉ.शालिनी बंग ▶ प्रा.प्रमिला बोरकर

संपादकीय विद्यार्थीनी

मराठी विभाग : भावना मसाळ, शिवाली करमरकर, भक्ती कुळकर्णी, अवंतिका बाविस्कर, सोनू खंडारे, धनश्री जा. इंगोले

हिंदी विभाग : दिव्या पांडे, मुस्कान गुप्ता, निविता मौर्य, आकांक्षा ठाकुर, शिवानी राऊत, भूमिका पांडे

इंग्रजी विभाग : दिव्या पांडे, गायत्री झिमते, श्रेया गोसावी, आमना सय्यद जावेद अली, आंचल शुक्ला,
फरीदा मंनान, वैष्णवी बोंदरकर

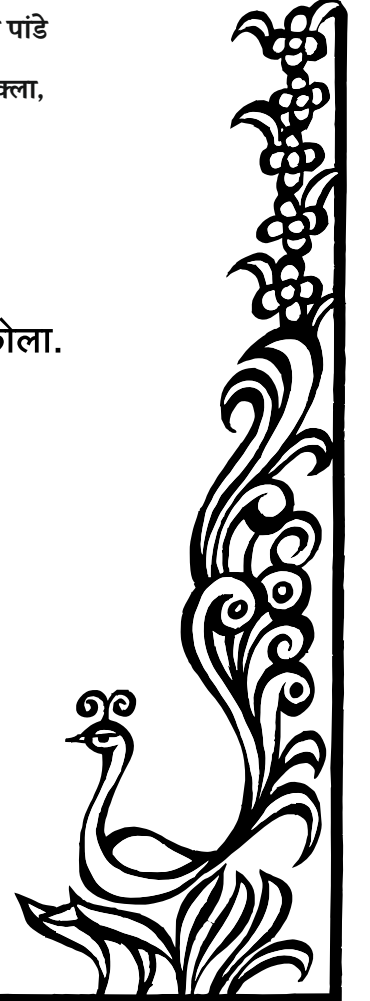
संस्कृत विभाग : दीक्षा शामस्कर, आरती सदांशीव, अंजली बहुराशी, शालिनी परनाते

प्रकाशक

प्राचार्य, श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला.

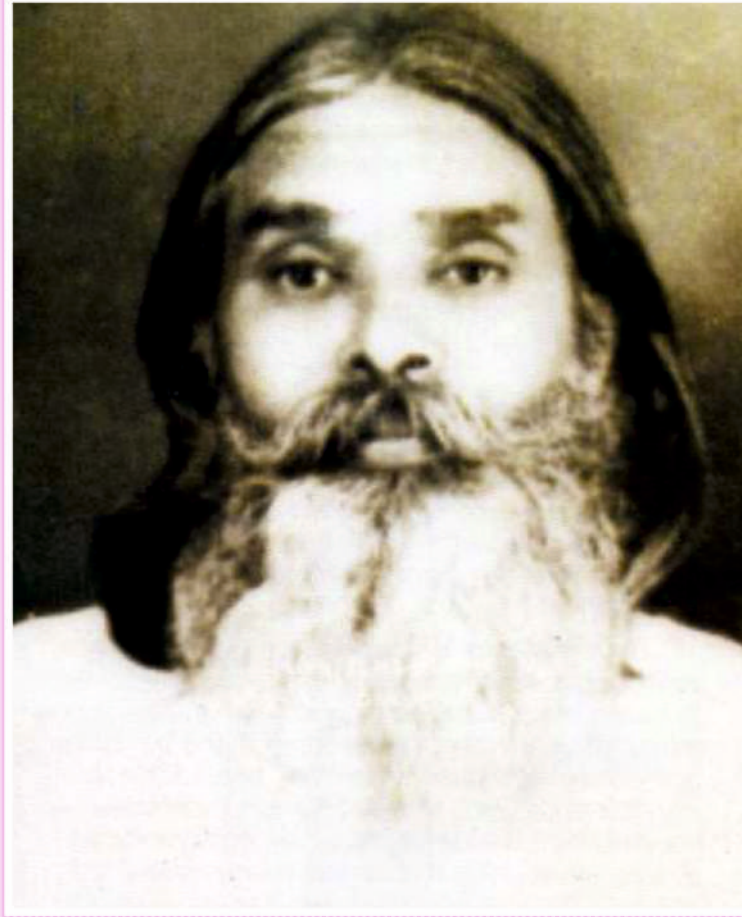
अंतरंग

- ▶ मराठी विभाग
- ▶ हिंदी विभाग
- ▶ इंग्रजी विभाग
- ▶ संस्कृत विभाग
- ▶ उर्दू विभाग
- ▶ विविध अहवाल

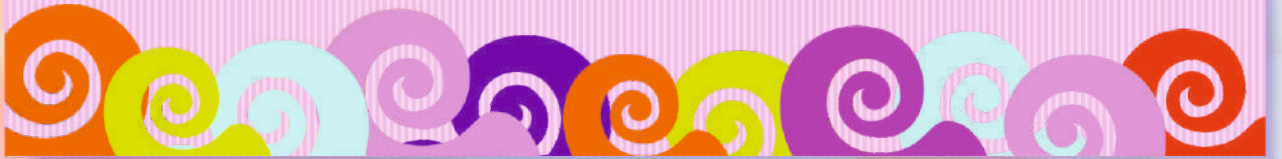

सुरभि (२०२२-२३)

॥ हमारे श्रद्धास्थान ॥

भारतीय सेवा सदन संस्था के आश्रयदाता
सेठ स्व.श्रीमान किसनलालजी गोयनका

सुरभि (२०२२-२३)

--: श्रद्धास्थान :-

आदरणीय माताजी स्व.श्रीमती राधादेवीजी गोयनका

संस्थापिका अध्यक्ष - भारतीय सेवा सदन, अकोला

॥ प्रेरणा पाथेय ॥

श्रद्धेय माताजी स्व.राधादेवीजी गोयनका के स्वर्गारोहण के पश्चात यद्यपि उनकी भौतिक उपस्थिति आज हमारे बीच नहीं है, किंतु उनके प्रेरणादायी विचारों का आलोक हमारे विकास पथ को आलोकित करता रहा और सदैव करता रहेगा ।

श्रद्धेय माताजी द्वारा “सुरभि” २००९-१० में उनके द्वारा लिखे गए सारगर्भित अंतिम आशिर्वचन का अंश प्रस्तुत है ।

“मै चाहती हूँ आप सब खूब पढ़े । केवल पढ़े लिखे ही नहीं बल्कि स्वावलंबी व ज्ञानी और देश, समाज व संस्था का नाम उँचा करें ।”

आप सबको और कितने संदेश मै लिख पाऊंगी मै नहीं जानती हूँ । जीवन का संध्याकाल है । यात्रा अस्ताचल की ओर है अतः मै अपने जीवन के अध्ययन तथा अनुभवों का निचोड आप तक पहुंचाना चाहती हूँ । हमारे पास जो भी है, विद्या, शक्ति तथा धन सबका उपयोग परहित में होना चाहिये । यही धर्म है । जो आप सब स्वयं के लिए होना पसंद नहीं करते वह दुसरोँ के साथ कभी न करें ।

जीवन सुख दुःख का मिश्रण है । दोनो में तटस्थ रहना चाहिए । कहना आसान है, करना कठिन है लेकिन असाध्य नहीं है । साधना जरूरी है । स्कूल, कॉलेजों की शिक्षा के अलावा संतो की अनूभूती और भी जरूरी है । इसके लिए मै आप सबसे गीता और रामायण नित्य पढ़ने का तथा उन्हे जीवन में उतारने का अनुरोध करती हूँ । अतः सुबह-शाम नियम से प्रतिदिन कम से कम बीस मिनट ध्यान करना चाहिए । यह मेरे अनुभव की बात है । केवल उपदेश नहीं है । भारतीय सेवा सदन व संस्थाओं में मेरे प्राण बसते है । इन्हे आप सबका सदैव सहयोग और स्नेह मिलता रहे ।

मैं आप सबको अनेकों शुभाशीर्वाद देती हूँ ।

सबका कल्याण एवम् मंगल हो ।

सुरभि (२०२२-२३)

Source of Inspiration

The Founder President of Bharatiya Seva Sadan, Akola
Great Freedom Fighter

Late. Mataji
Smt. Radhadeviji Kisanlalji Goenka

VISION

**Empowerment of Women Through Economic
Independence for Betterment of Society**

MISSION

**“To impart holistic Education to the girl students in order to transform
them into Empowered, Capable of Self-earning and Efficient Individuals,
Family Members and Citizens in their Future Lives”**

सुरभि (२०२२-२३)

भारतीय सेवा सदन, अकोला के सम्माननीय पदाधिकारी

श्री. दिलीपराजजी
गोयनका
अध्यक्ष

आ.श्री. गोपीकिसनजी
बाजोरिया
वरिष्ठ उपाध्यक्ष

श्री. रविंद्रकुमारजी
गोयनका
उपाध्यक्ष

श्री. आलोककुमारजी
गोयनका
सचिव

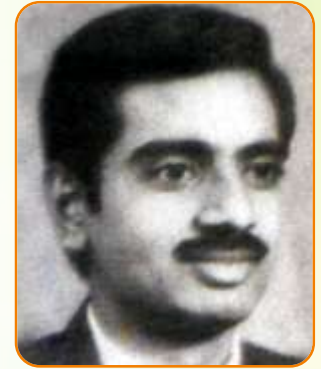
श्री. प्रफुल्लजी
संघवी
सह सचिव

श्री. दुर्गाप्रसादजी
अग्रवाल
कोषाध्यक्ष

श्रीमती. मंजुदेवीजी
गोयनका
सदस्या

श्री. संजयकुमारजी
गोयनका
सदस्य

श्री. विनीतकुमारजी
गोयनका
सदस्य

श्री. तुलसीरामजी
गोयनका
सदस्य

श्री. हरमिंदरसिंह
छटवाल
सदस्य

श्री. अँड. रमेशचंद्रजी
श्रावगी
सदस्य

सुरभि (२०२२-२३)

श्री.अॅड. बी. के. गांधी
सदस्य

श्री. दिपककुमारजी अग्रवाल
सदस्य

श्री. सुनीलजी अग्रवाल
सदस्य

श्री. रणजीतबाबु गुप्ता
सदस्य

श्री. शिवप्रकाशजी रुहाटिया
सदस्य

श्री. भरतराजजी गोयनका
सदस्य

श्रीमती इंदुबालाजी चौधरी
सदस्य

श्री. राजकुमारजी रूंगटा
सदस्य

श्री. घनश्यामजी गोयनका
सदस्य

श्री. पवनजी माहेश्वरी
सदस्य

डॉ. वंदनजी मोहोड
सदस्य

श्री. के. के. जोशी
सदस्य

श्री सौरभजी गोयनका
सदस्य

सुरभि (२०२२-२३)

श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालय, अकोला

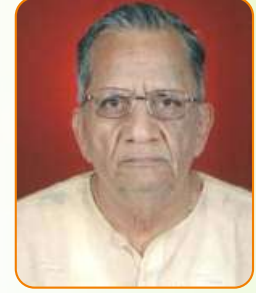
श्री.दिलीपराजजी गोयनका
अध्यक्ष

श्री.रविंद्रकुमारजी गोयनका
सदस्य

श्री.आलोककुमारजी गोयनका
सदस्य

श्री.तुलसीरामजी गोयनका
सदस्य

डॉ.वंदनजी मोहोड
सदस्य

डॉ. चारुशीला रुमाले
प्र.प्राचार्य/पदसिध्द सचिव

President's Message

Dear Students,

It is my great pleasure to welcome you to RDG College for Women. The college is unique within the landscape of Vidarbha region of Maharashtra State because it is exclusively the first women college providing education from PG to PG under one campus. What you see in these pages provides only the snapshot and trailer of incredible and excellent work carried out at this college. The college is privileged to have well qualified & experienced staff & administration dedicated to academic excellence, diversity, integrity, community services, social

engagement, student success & the environment that foster RDG Culture, critical thinking & self-determination and with the vision of

“EMPOWERMENT OF WOMEN THROUGH ECONOMIC INDEPENDENCE FOR BETTERMENT OF SOCIETY ”

We would be delighted to host you for a campus visit to see for yourself the good work of RDG College community, where students thrive & progress towards the realization of their full potential in every field. We provide quality education to the students and take their every possible care.

I am pleased & proud to have the opportunity to lead this institution with earnest cooperation of my colleagues, Principal and all the teaching and non-teaching staff.

Education enables one to differentiate between the good & the bad. We at Bharatiya Seva Sadan believe that “If you make a mind educated automatically all the evils of the society will be taken care of.”

Our Moto is “Quality Education at Affordable Cost.”

Our endeavor is to create a world class educational facility where lives are shaped as per today's needs, where you learn to meet the challenges of tomorrow.

Being a social organization it is our mission to not only fulfill the educational needs of the population but also contribute towards its upliftment from all social entrapments.

With best wishes

Dilipraj Goenka

President

Bharatiya Seva Sadan, Akola.

प्राचार्य का मनोगत

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ या वर्षासाठी 'सुरभी' या वार्षिक विशेषांकाचे प्रकाशन होणे ही अत्यंत आनंदाची बाब आहे. आमचे प्रेरणास्रोत स्वातंत्र्यसैनिक, यशस्वी समाजसेवक, साहित्यिक, श्रद्धेय माताजी आमच्या प्रेरणास्थान आहेत. त्यांचे स्वप्न विद्यार्थिनींमधील सुप्तगुणांना वाव देणे होते. 'सुरभी' ज्यातून विद्यार्थिनींमध्ये असलेल्या सुप्तगुणांना उदयास येण्याची संधी मिळते आणि माताजींच्या विचारांना उज्वल करणे शक्य होते. यासोबतच भारतीय सेवा सदनचे अध्यक्ष मा. दिलीपराजजी गोयनका यांच्या विशेष मार्गदर्शनाने आमच्या विद्यार्थिनींमध्ये सामाजिक जबाबदारी आणि आपलेपणाची भावनाही जागृत होत असते. या भावनेचा परिणाम म्हणून आपल्या विद्यार्थिनी एन.एस.एस., एन.सी.सी. मध्ये सहभागी होत असतात आणि लोकसेवेसाठी तत्पर असतात. आज समाजाला अशा कर्तव्यदक्ष तरुण पिढीची गरज आहे.

साहित्य हा समाजाचा आरसा मानला जातो. भारतीय समाज आणि संस्कृतीची वैशिष्ट्ये आपल्याला साहित्यात दिसतात. महाविद्यालयीन जीवनाला विद्यार्थी जीवनाचा सुवर्णकाळ म्हणतात. त्याचबरोबर विद्यार्थिनी शिक्षणासोबतच जीवनाच्या सर्वांगीण विकासाचे ध्येय घेऊन पुढे जातात. त्यामुळे महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना सातत्याने प्रगत करण्याच्या दृष्टिकोनातून त्यांना नवी ऊर्जा देण्यासाठी आणि त्यांची स्वप्ने साकार करण्यासाठी महाविद्यालय सदैव त्यांच्यासोबत आहे. आज या बदलत्या वातावरणात आपल्याला अशी तरुण पिढी घडवायची आहे, जी सुशिक्षित तसेच सुसंस्कृत, कुटुंब आणि समाजाप्रती कर्तव्यदक्ष राहिल, आर्थिकदृष्ट्या सक्षम आणि राष्ट्र उभारणीत योगदान देण्याची जिद्द ठेवेल. महिला सक्षमीकरणाच्या या युगात महिलांची महत्त्वाची भूमिका लक्षात घेऊन आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींचा सर्वांगीण विकासासाठी आम्ही नेहमीच प्रयत्नशील असतो. या वार्षिक अंकाच्या माध्यमातून साहित्याभिमुख होण्यासाठी कथा, कविता, नाटक इत्यादी लिहिण्याची प्रेरणा दिली जाते. पर्यावरण संरक्षण, मतदान जागृती, रक्तदान व आधुनिक तंत्रज्ञान, उद्योग क्षमता विकसित करणे, नागरी संरक्षण, स्वसंरक्षण कार्यशाळा, कायद्याची माहिती 'आरोग्य ध्यानात ठेवत निरोगी राष्ट्र, सशक्त राष्ट्र' संबंधित विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करून दरवर्षी महाविद्यालयातील सर्व क्षेत्रातील गुणवंत विद्यार्थ्यांमधून R.D.G. ऑइडॉल्सची निवड केली जाते. विद्यार्थिनींना क्रीडा जगात पुढे जाण्यासाठी प्रोत्साहन दिले जाते. ज्याची संपूर्ण प्रतिमा 'सुरभी'मध्ये आहे. ती 'सुरभी' आमच्या कॉलेजच्या जिव्हाळ्याची अभिव्यक्ती आहे. आमच्या विद्यार्थिनी सुवर्णकाळाची स्वप्ने जपतात आणि या विश्वासाने पुढे जातात..... या शुभेच्छासह.

डॉ. चारुशीला रुमाले
प्र. प्राचार्य

संपादकीय...

‘सुरभि’ वार्षिक विशेषांक आपके हाथ सौपते हुए बड़ी प्रसन्नता हो रही है।

साहित्य समाज का पथ प्रदर्शक माना जाता है अंधकार से प्रकाश की ओर जाने की दिशा दिखाता है। हर

युग में ज्ञान-विज्ञान के सत्य को साहित्य ने उजागर किया है। हृदय और बुद्धि दोनों में समन्वय साधने की कला हमें साहित्य सिखाता है ऐसे में आज की युवा पीढ़ी को साहित्य से जोड़ना आवश्यक है क्योंकि वे ही महान देश का भविष्य है वैसे अभी-अभी हम कोरोना महामारी के संक्रमण काल से बाहर आए हैं यह काल हमारे लिए संघर्ष का काल रहा है परंतु दृढ़ इच्छाशक्ति, सहयोग सहकारिता की भावना के साथ हम सब आपस में मिलकर इससे बाहर आए और फिर से नया सवेरा हुआ आशा और विश्वास के साथ निरंतर आगे बढ़ने लगे।

इस बार हम किसी विशेषांक से जुड़े नहीं है बल्कि छात्राओं को लेखन की पूर्ण स्वतंत्रता दी गई है, जिससे वे अपने पसंद के विषय पर लिख सकें और हुआ भी वैसा ही कि उन्हें जो अच्छा लगा उस पर उन्होंने लिखा कहीं दोस्ती की यादे तो कहीं माता-पिता का स्नेह, कहीं परिवार की जिम्मेदारिया तो कहीं हास्य-व्यंग, कहीं देश भक्ति के स्वर तो कहीं सामाजिक - राष्ट्रीय दायित्व का निर्वाह तो, कहीं जीवन आनंद की रंगीन छटा इस ‘सुरभि’ में समाहित है।

अपने नाम के अनुरूप यह पत्रिका विविध रंगी फूलों की सुगंध अपने आप में समेटे परिसर को सुवासित करने का प्रयास कर रही है। इस सन्दर्भ में कवि सुमित्रानंदन पंत की ये पंक्तियाँ याद आती है।

“सुन्दर है विहंग, सुमन सुन्दर
मानव ! तुम सबसे सुन्दरतम्
निर्मित सबकी तिल-सुषमा से
तुम निखिल सृष्टि में चिर निरूपम।”

‘सुरभि’ में जहाँ एक ओर सप्तरंगी सुनहरी छटा है वहि

दूसरी ओर अभ्यास पूरक कार्यों के अहवालो में महाविद्यालय की ‘सुरभि’ रच बस गयी है।

विगत वर्ष हमने कैसे नियोजनबद्ध कार्य किया है यह जानना हो तो पढ़िये हमारे विविध समितियों के अहवाल और जान लीजिए हमारी छात्राओं की निष्ठा और प्राध्यापकों की कर्तव्य निष्ठा। राष्ट्रनिर्माण के लिए आवश्यक सशक्त पीढ़ी को तराशने में कोई कसर नहीं छोड़ी है। यह प्रेरणा हमें श्रद्धेय माताजी के आशीष, वचनो से मिली है।

माताजी के सपनों को साकार करने व छात्राओं के सर्वांगीण विकास के लिए अनमोल मार्गदर्शन हमारे संस्था के अध्यक्ष महोदय मा.दिलीपराजजी गोयनका सदैव करते हैं।

इसके साथ ही समय-समय पर भारतीय सेवा सदन कार्यकारिणी सदस्यों के अनमोल मार्गदर्शन भी हमें मिलता रहता है, जिससे उनके बताये मार्गपर मा.प्राचार्य डॉ. चारुशीला रुमाले के साथ-साथ हम सभी एक जुट होकर कार्य करते हैं। जिससे सशक्त भावी पीढ़ी का निर्माण हो सके। मा.प्राचार्य महोदय के प्रति श्रद्धा व्यक्त करते हुए, संपादक मंडल के सहयोगी प्राध्यापक जिन्होंने मेरा बखुबी साथ निभाया उनके प्रति कृतज्ञता ज्ञापित करती हूँ। मैं उन सभी शिक्षकेत्तर कर्मचारीगण जिन्होंने मुझे सहयोग दिया उनके प्रति हृदय से आभारी हूँ। प्रत्यक्ष - अप्रत्यक्ष सभी सहयोगी के प्रति कृतज्ञ हूँ एवं छात्राओं के प्रति कृतज्ञता ज्ञापित करती हूँ जिन्होंने अपने लेखों से इस ‘सुरभि’ को सँवारा है। जीवन के विकासात्मक परिदृश्य को समावेशित ‘सुरभि’ को प्रकाशन योग्य बनाने के लिए प्रकाशक राम शर्मा के अथक परिश्रम के लिए धन्यवाद देती हूँ।

सप्तरंगिनी भाव लहरी ‘सुरभि’ को सौंप कर प्रसन्न हूँ, अगर कोई कमी रह गयी है तो उदार पाठक उसे सह लेंगे इस विश्वास के साथ...

डॉ. सौ. निभा उपाध्याय

संपादक

संजय धोत्रे
SANJAY DHOTRE

राज्य मंत्री
इलेक्ट्रॉनिकी और सूचना प्रौद्योगिकी, संचार एवं
मानव संसाधन विकास मंत्रालय
भारत सरकार
Minister of State
Electronics & Information Technology,
Communications and
Human Resource Development
Government of India

शुभेच्छा संदेश

आपल्या महाविद्यालयाचा 'सुरभि' वार्षिकांक प्रकाशित होत आहे हे ऐकून मला आनंद वाटत आहे. आपल्या महाविद्यालयाचा प्रत्येक कार्यक्रम आपण पूर्ण निष्ठेने व समर्पित वृत्तीने पूर्ण करता. या अंकामध्ये सुध्दा विद्यार्थीनींच्या शैक्षणिक व बौद्धिक दृष्टीने विकासाचा विचार समोर येईल हा विश्वास मला आहे.

महाविद्यालयातील विद्यार्थीनींचे जे भावविश्व असते ते कसे उमलेल, तसेच त्यांच्या विचाराला विकासाचे पंख कसे फुटतील हे बघणे व त्यास वाव देणे हे आपले कर्तव्य आहे व आपण ते सक्षमतेने या वार्षिकांकाच्या माध्यमातून पूर्णत्वास नेत आहात.

सदर अकांत आपण विद्यार्थीनींना त्यांच्या कला गुणांना त्यांच्या अंगीभूत शैलीला अत्यंत समर्थपणे विकसित कराल, तसेच आपल्या संस्थेचे नावलौकिक वाढवाल अशी खात्री आहे. त्यासाठी मी आपणास व आपल्या संपादक मंडळास शुभेच्छा देतो.

(संजय धोत्रे)

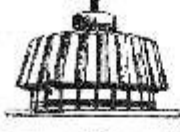

कार्यालय : इलेक्ट्रॉनिक्स निकेतन, ६, सी.जी.ओ. कॉम्प्लेक्स, नई दिल्ली-११०००३, दूरभाष : ०११-२४३६८७५७-५८ फॅक्स : ०११-२४३६०९५८

Office : Electronics Niketan, 6, C.G.O. Complex, New Delhi-110003, Tel. : 011-24368757-58, Fax : 011-24360958

Website : www.meity.gov.in

शुभेच्छा संदेश

महाराष्ट्र विधानसभा

गोवर्धन शर्मा

विधानसभा सदस्य
अकोला पश्चिम विधानसभा

निवास : आळशी प्लॉट, गोरक्षण रोड, अकोला फोन नं.: (0724) 2437058 मो.: 9403113504

MESSAGE

It gives me immense pleasure to know that Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola is going to publish annual college magazine "Surbhi" having contents of which are contributed by the students of your college. I am sure that, by this activity, the skills and hidden potential of your students will be exhibited and a concise picture of the activities and achievement of your college will be projected.

I hereby convey my best wishes for the magazine.

(Govardhan Sharma)

रणधीर सावरकर
विधानसभा सदस्य
अकोला (पूर्व)

MESSAGE

I am delighted to know that your well known education institution run by the Bhartiya Seva Sadan used to bring out hidden talents of the students every year, through its magazine "Surabhi".

First of all my heartiest Congratulations and Best Wishes to the students for their success in the recently held exams, for their brightest future.

The hard work and the dedication, honesty and integrity, confidence and self determination with which your institution has achieved the desired results since last so many decades, will be able to achieve success in all the phases of its life only by retaining these qualities.

I wish that all of you get lots of fame and achieve a greater distinction than what you have achieved today, and I hope that you all will make Akola and our country proud with your achievements in future too.

रणधीर सावरकर
विधानसभा सदस्य
अकोला (पूर्व)

पत्ता : शरुतवाडी, अकोला - ४४४ ००५ • दूरध्वनी : (०७२४) २४५६६०० (ऑ.), २४५०९८९ (नि.)

E-mail akolaemla@gmail.com

Dr. Pramod Yeole
M.Pharm., Ph.D., D.B.M.
Vice - Chancellor

Sant Gadge Baba Amravati University,
Amravati - 444 602, Maharashtra (India)

No. SGBAU/P-100/36/2023

Date : 12/10-7/2023

MESSAGE

I am delighted to know Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola is going to publish the Annual Magazine "Surbhi". A college magazine reflects the consolidated efforts of the teachers and the students to contribute articles to the magazine in a creative manner. It will also exhibit the latent talents of the teachers and the students as story tellers, poets, essayists and so on. This is a very important step towards offering valuable opportunities to the young students to express their brilliance. The students should always get a chance to express their views apart from their studies. The role of the student from a passive listener is to be converted into an active participant. This is very appreciable.

I congratulate the convener and the committee members on their successful efforts to bring out the magazine "Surbhi".

I wish the magazine a grand success.

(Dr. Pramod Yeole)

Dr. Charushila Rumale,
Principal,
Smt. Radhadevi Goenka College for Women,
Akola.

PROF. PRASAD A. WADEGAONKAR
M.Sc. , Ph.D.
Pro-Vice Chancellor

SANT GADGE BABA
AMRAVATI UNIVERSITY
AMRAVATI - 444 602
MAHARASHTRA

No. : SGBAU/PVC/66 /2023

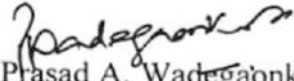
Date : 14/7/2023

"MESSAGE"

It gives me an immense pleasure to note that Smt. Radhadevi Goenka College for Women Akola is bringing out its college annual magazine "Surabhi".

The publication of annual college magazine is one of the valuable assets of the college as it gives exposure to the hidden talents of students. I am glad to know that the magazine has articles in different languages.

I send my best wishes and greetings to the Management Committee, Editorial team, Principal, Faculties, Supporting Staff and Students of the college.

(Dr. Prasad A. Wadegaonkar)
Pro-Vice-Chancellor,
Sant Gadge Baba Amravati University.

To,
Dr. Charushilla Rumale,
Principal,
Smt. Radhadevi Goenka College for Women,
Akola.

Mob. 9422157263 / 7588892289

Ph. Off.: 0721-2668061

Website : www.sgbau.ac.in

Email : provc@sgbau.ac.in/prasadwadegaonkar@sgbau.ac.in

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती श्री संत गाडगे बाबांचा दशसूत्री संदेश

भुकेलेल्यांना	- अन्न
तहानलेल्यांना	- पाणी
उघड्यानागड्यांना	- वस्त्र
गरीब मुलामुलींना	- शिक्षणासाठी मदत
बेघरांना	- आसरा
अंध, पंगू, रोग्यांना	- औषधोपचार
बेकरांना	- रोजगार
पशू, पक्षी, मुक्या प्राण्यांना	- अभय
गरीब तरुण-तरुणींचे	- लग्न
दुःखी व निराशांना	- हिंमत

हाच आजचा रोकडा धर्म आहे |

हीच खरी भक्ती व देवपूजा आहे |

'गोपाला गोपाला देवकीनंदन गोपाला'

विद्यापीठ गीत / University Song

जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले
संत गाडगे बाबा तुमचे स्वप्न पूर्ण झाले ||

विद्या चिंतन | विद्या मंथन |
विद्या सर्जन | विद्या जीवन ||

कुणी न आता खुळ अडाणी, ज्ञानासह विज्ञान कळाले
पर्णकुटीतील प्रतिभेलाही, आभाळाचे पंख मिळाले
दशसुत्राचे अक्षर अक्षर, वेद नवा बोले || १ जनमन ...

किती रंजले, किती गांजले, किती आंधळे लुळे पांगळे
कर्मयोगी निष्काम आचरून, कवेत घेता बांधव सगळे
भूतदयेच्या ओलाव्याने, मानस मोहरले || २ जनमन ...

धर्मजातीच्या पलिकडेही माणूस केवळ माणूस असतो
भेदभ्रमांचे बंध तोडूनी मानवतेची पूजा करतो
पिढ्यापिढ्यांचे जीवनदर्शन विश्वात्मक झाले || ३
जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले ||

.. महाविद्यालय प्रार्थना ..

है प्रार्थना गुरुदेव से, यह स्वर्गसम संसार हो ।

अति उच्चतम जीवन बने, परमार्थमय व्यवहार हो ॥

ना हम रहे अपने लिए, हमको सभी से गर्ज है ।

गुरुदेव यह आशीष दे, जो सोचने का फर्ज है ॥१॥

हम हो पुजारी तत्व के, गुरुदेव के आदेश के ।

सच प्रेम के नित स्नेह के, सधर्म के सत्कर्म के ॥

हो चीठ झुटी राह की, अन्याय की अभिमान की ।

सेवा करने को दास की परवाह नहीं हो जान की ॥२॥

छोटे न हो हम बुद्धि से, हो विश्वमय से ईशमय ।

हो राममय अरु कृष्णमय, जगदेवमय जगदीशमय ॥

हर इन्द्रियो पर ताव कर, हम वीर हो अतिधीर हो ।

उज्वल रहे सर से सदा, निजधर्मरत खंबीर हो ॥३॥

अतिशुद्ध हो आचार से, तन मन हमारा सर्वदा ।

अध्यात्म की शक्ति हमें, पल भी नहीं कर दे जुदा ॥

इस अमर आत्मा का हमें, हर श्वास भर में गम रहे ।

गर मौत भी आ गई, सुख दुःख हमसे सम रहे ॥४॥

है प्रार्थना गुरुदेव से, यह स्वर्गमय संसार हो ।

हे गुरुदेव । हम सब को सदबुद्धी दे ॥५॥ - राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

मनःस्थिती

अडचणीतूनी दूर पडूनी गाणे गावेसे वाटतयं,
सोडूनी चिंता साऱ्या बागळावेसे वाटतयं,
का कळेना काय घडतय माझ मन कुणीकडे वळतयं.

मन कधी हसतयं मन कधी रुसतय घेतांनी
निर्णय दमून बसतयं

क्षणात आवडे एक दिशा,
क्षणात निर्णय बदलून जाई
काय करावे ,कसे करावे अजूनही
समजत नाही?

जीवनाच्या वाटेमधील वेळ आहे अमूल्य हा,
सांगायचे मला काय थोड जरा समजून घ्या.
पाया यशाचा रचऱ्याची हीच असते योग्य वेळ ,
जाण होई कर्तव्याची ,म्हणे भगवंताचा हा खेळ.

जे आवडे मनाला तेच होई साकार,
त्यातच करुनी प्रगती जीवना दया आकार.

धनश्री जा. इंगोले
BCA-I yr

सांग ना रे देवा

आता तरी शिकव देवा आयुष्य जगू कसे.
जगण्याचे योग्य कारण कुठेच का दिसत नसे.
संपलेसे वाटतात मार्ग सगळे मला,
ईवल्याश्या माझ्या जीवाची काळजी नाही कारे तुला.

कधी करशील दुःख सारे दूर या जीवनातूनी
वाट पाहते त्या क्षणाची न जाणे केव्हापासूनी

"भेटावेसे वाटते मनापासूनी तुला,
बोलव एकदा तरी दर्शनासी मला.

ओढ तुझ्या दर्शनाची आज मला लागली,
सगळीकडे आज मला भासे विठू माऊली...

धनश्री जा. इंगोले
BCA-I yr

क्षमा मागितल्याने मनुष्य लहान होत नाही.

अमूल्य बालपण

पाहूनी त्या शीतल चंद्रा आठवे या मना,
हरवले कुठे बालपणीचे क्षण जरा सांग ना.....

नको असावी भीती कुठलीही, छोट्या त्या बाळा,
मुक्तपणे बागळता यावे असो अशी एखादी शाळा..
पावसात भिजू द्यावे चिंब चिंब होऊ द्यावे,
चिखलातील ते पाय घेऊनी सगळीकडे पळत सुटावे....

बालपणाचा अमूल्य खजिना देव सगळ्यांनाच देतो,
त्यातील प्रत्येक क्षणाचा आनंद काहींनाच घेता येतो...

आठवताच सारे ते क्षण व्हावेसे वाटे लहान पुन्हा,
हरवले जर बालपण कुणाचे होईल हा मोठा गुन्हा..

धनश्री जा. इंगोले
BCA-I yr

मीच मला सांगते.

धरुनी तर बघ मार्ग कष्टाचा,
लवकरच सापडेल रस्ता यशाचा.

होईल साकार मेहनतीनेच सगळे,
गूढ नसे यशाचे याहून वेगळे.

पायरी चढावी एकच नवी,
यशाला सुरुवात छोटीच हवी.

करुनी काम जो आनंद मिळे,
शेतकरी भाकरी सुखाने गिळे.

प्रत्येकाची व्याख्या एकच असे,
कष्टाशिवाय दुसरा पर्यायच नसे.

धनश्री जा. इंगोले
BCA-I yr

आपल्या खाद्यांला सोसणार नाही असे ओझे आपल्यावर ईश्वरही टाकत नाही.

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

अमृत महोत्सवात.....

पडू नये शेती आणि मातीचा विसर

भेगाळल्या शेतीच्या वेदनांचा व्हावा जागर सत्ता लंपटचोर होऊ नये शिरजोर शिरजोर पोशिंदा ठरू नये चोर

अमृत महोत्सवात....

कोणालाच बसू नये संपाची झळ प्रत्येक सेवा असते देशाचं बळ मतांसाठी पैशाची घालू नये गळ मते

विकण्याची येऊ नये गरिबांवरती वेळ

अमृत महोत्सवात.....

EVM चा करावा पर्दाफाश, प्रत्येकाला घेता यावा मुक्त श्वास, प्रत्येक कळीला फुलता यावं सावकाश,

प्रत्येक घासाला आसावा घामाचा सुवास

अमृत महोत्सवात...

करावी उजागर स्त्रीजन्माची व्यथा, विज्ञानाची करू नये अविवेकी हत्या, संस्काराची भावी पिढ्यांमध्ये

भाकरीची कथा दीड जीबी ऐवजी डाटा शिकवावी घामाची गाथा

अमृत महोत्सवात

भ्रष्टाचार, महागाईचा व्हावा सत्यानाश अज्ञान, अंधश्रद्धेवर टाकावा प्रकाश रोजगार मिळावा प्रत्येक हातास

देशाचा करावा वैज्ञानिक विकास

अमृत महोत्सवात....

धर्मनिरपेक्ष देशात, राफेलला लावून लिंबू विज्ञानाची करू नये कुचेष्टा कोणत्याही कार्यालयात नसावी

सत्यनारायणाची पुजा स्वकर्तृवावर असू द्यावी थोडी तरी निष्ठा

अमृत महोत्सवात...

राष्ट्रीय प्रतिक्षांची करू नये छेडछाड इतिहासाचा व्हावा आदर करू नये नजरेआड देश विकासात दाखवावी

56 इंच छाती, खाजगीकरणाने देशाची होईल अधोगती

आपली आपल्या मुल्यांवरची निष्ठा निर्णय घेणे सोपे बनविते.

अमृत महोत्सवात.....

प्रत्येकाने करावे प्राणपणाने आपापले काम आपल्याच घामाचा घ्यावा फक्त दाम भ्रष्टाचाराला लागेल
आपोआप लगाम, तेव्हाच देश होईल सुजलाम सुफलाम

अमृत महोत्सवात....

स्वातंत्र्य संग्रामातील शहीदांचं पडू नये विस्मरण 750 वर्षांच्या गुलामीच करावं आत्म परिक्षण जाती-जातींचं
जातीत कालवलेलं विषारी रसायन आता तरी संपवा करा समतेचे बीजारोपण

अमृत महोत्सवात..

घराघरावर व्हावा राष्ट्रध्वजाचा सन्मान, पण घराघरात वाचावं संविधानाचं पानपान संविधाना सोबत
असं नसावं कटकारस्थान लक्षात ठेवा संविधानच देशाचं बलस्थान

अमृत महोत्सवात ...

डौलाने फडकवावा तिरंगा हर घर पण त्यासाठी असावं प्रत्येकाला एक घर
अमृत महोत्सवात नसावं कुणीही बेघर, कुणी तुपाशी तर कुणी उपाशी, मिळावं पोटभर

अमृत महोत्सवात..

मंदिरातील संपत्तीवर असावी देशाची सत्ता
गोरगरिबांना मिळावं आरोग्य शिक्षण रोजगार भत्ता
सत्ता आणि संपत्तीचा नेत्यांना चढू नये माज
ईडीच्या धाडीपुढे नाही राखली जात लाज

मित्रांची निवड काळजीपूर्वक करा यावरून तुमचे चारित्र्य कळते.

अमृत महोत्सवात.....

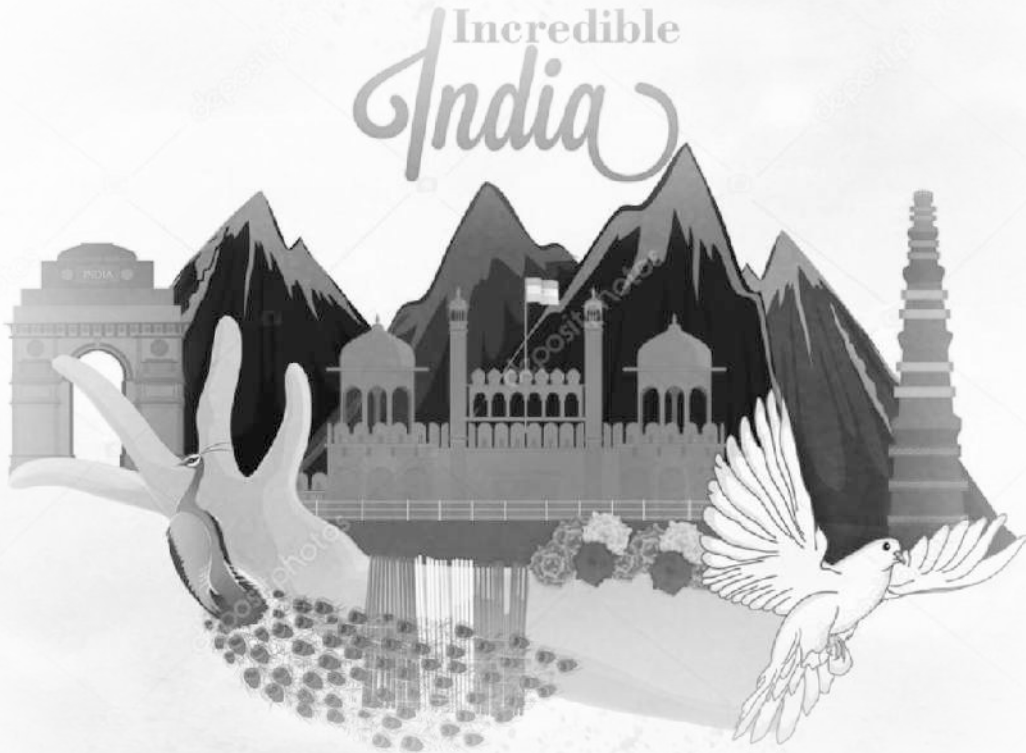
न्याय, स्वातंत्र्य, समेतचं व्हावं मंथन विचार स्वातंत्र्याच्या हत्येचं करावं चिंतन
धार्मिक दंगलींचा घोटावा गळा, स्मरणात असाव्या स्वातंत्र्याच्या कळा

अमृत महोत्सवात....

तिरंग्याचा, राखावा सन्मान , प्राणपणाने जपावं संविधान
देशापेक्षा कोणीच नसावं महान नाहीतर आत्मसन्मान ठेवावा लागेल गहाण

अमृत महोत्सवात...

कधीही सत्तेने समजू नये देशाला आपली मत्ता मनामनात रुजवावी धर्मनिरपेक्षता भारतात
असावी संविधानाचीच सत्ता तरच जगात भारत होईल महासत्ता

मन शांत असेल तर आतला आवाज ऐकू येतो.

हिंदी विभाग

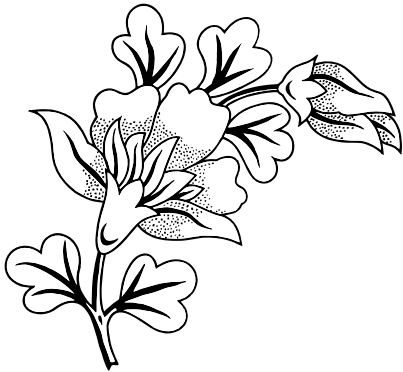
मेरी माँ.....

गिरती हूँ तो ,हाथ देकर संभाल लेती है रोती हूँ तो,
अपने आंचल से आंसू पोछ देती है,
मुझे बनाने में सबसे ज्यादा अंश है जिसका वो है मेरी माँ.....

दोस्त की कमी पूरी करती है
मेरी तरक्की देख इतराती
रहती है परेशान फिर भी मुस्कराती है,
बस तभी मेरी हौसला बन जाती है
वो है मेरी माँ....

पापा के हर एक सवाल का जवाब है
पापा की डांट पर मरहम हैं
उदास हो जाऊँ, तो मेरी मुस्कान है
वो है मेरी माँ मेरी माँ....

और क्या बोलू
इस दुनिया मे सबसे अनमोल है,
मेरा मा मेरी माँ.....

विचार से कर्म की उत्पत्ति होती है, कर्म से आदत की, आदत से चरित्र की,
चरित्र से आपके प्रारब्ध की उत्पत्ति होती है। महात्मा बुध्द

शिक्षक

जीवन मे जो राह दिखाए
सही तरह चलना सिखाए
माता पिता से पहले आते
जीवन मे सदा आदर पाते

सबको मान प्रतिष्ठा जिससे
सीखी कर्तव्यनिष्ठा जिससे
कभी रही न दूर मैं जिससे
वह मेरे मार्ग दर्शक है जो
मेरे मन को भातें
वह मेरे शिक्षक कहलाते

चुनौतियों से लड़कर जो
हमें आगे बढ़ना सिखाते है
हर कदम पर जो सफलता
का नया रास्ता बताते
वह मेरे शिक्षक कहलाते

कभी है शांत, कभी है धीर
स्वभाव मे सदा गंभीर
मन में दबी रही ये इच्छा
काश मै उस जैसा बन पाता
वह मेरे शिक्षक कहलाते

आरती भिकमसिंग गौतम
बी.ए (प्रथम वर्ष)

‘गुरु का महत्व’

गुरु का जीवन में होना विशेष मायने रखता है। गुरु हमारे दुर्गुणों को हटाकर हमें सरल मार्ग पर लाते हैं। गुरु के बिना हमारा जीवन अंधकारमय होता है। अज्ञानता के अंधकार को मिटाकर हमारे जीवन में ज्ञान एवं संस्कार का प्रकाश भर देता है। कभी डाँटकर तो कभी प्रेम से हमें समझाकर हमें एक सफल एवं ज्ञानी व्यक्ति बनाते हैं। जिसके जीवन में गुरु नहीं व्यक्ति कभी आत्मिक शांति प्राप्त नहीं कर सकता, गुरु हमें जीवन जीने का सही मार्ग बताते हैं, जिस पर चलकर हमारा जीवन संवारा जा सकता है। इसलिए गुरु हमारे लिए अतिप्रिय और अमूल्य हैं। जिनकी तुलना कभी हो ही नहीं सकती, माता पिता तो हर किसी को होते हैं लेकिन गुरु का होना जीवन का मार्ग बदलने की तरह होता है।

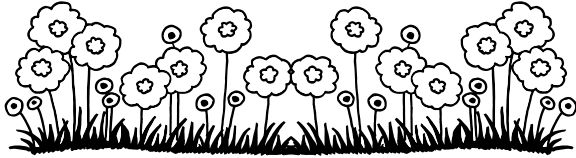
गुरु का महत्व उनके शिष्यों को भली भाँति पता होता है। अगर गुरु नहीं तो शिष्य भी नहीं। अर्थात् गुरु के बिना शिष्य का कोई अस्तित्व नहीं होता है। प्राचीन काल से गुरु और उनका आशीर्वाद, भारतीय परंपरा और संस्कृति का अभिन्न अंग है।

कु. शिवानी दिपक कित
BA भाग 1

खुशी

कल के लिए आज को ना खोना,
मेरे लिए कभी दुखी न होना.

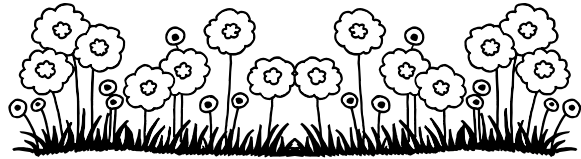
नंदिनी यादव
B.A (II year)

चुटकुले

कल रात पीने के बाद तो हद ही हो गई यारों...
होटल समझकर अदालत मे चले गए
सामने जज - बोला ऑर्डर ऑर्डर....
हमने भी बोल दिया एक चिकन और दो क्वार्टर |

नंदिनी यादव
B.A (II year)

कर्तव्य कभी आग और पानी की परवाह नहीं करता, कर्तव्य पालन ही चिन्त की शांति का मूलमंत्र है। - प्रेमचंद

समय

समय का सबसे कहना है,
जीवन चलते रहना है,
इसका मत बर्बाद करो,
सदा काम की बात करो !

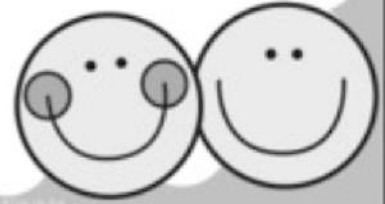

नंदिनी यादव
B.A (II year)

चुटकुला

एक मच्छर परेशान बैठा था
दूसरे ने मच्छर से पूछा - भाई क्या हुआ तुझे ?
पहला मच्छर बोला - यार गजब हो रहा है !
चूहेदानी में चूहा ,
साबुनदानी में साबुन,
मगर मच्छरदानी में आदमी सो रहा है !

नंदिनी यादव - B.A (II year)

इंसान

ये इंसान भी कितना अजीब होता है । चेहरे पर मुस्कुराहट पर अंदर से हर रोज रोता है ।
इंसानों की दुनिया में रहकर इंसानों को ही खो देता है ।
ये इंसान भी कितना अजीब होता है ॥ जमीन पर रहकर आसमान में उड़ने के ख्वाब देखता है ।
जिकर भी जीना चाहता है लेकिन मरने से डरता है ।
ये इंसान भी कितना अजीब होता है । मुश्किलों में खुदा को याद करता है। और सुख में सब को भूल जाता है ।
ये इंसान भी कितना अजीब होता है ॥
खुद का कुछ भी नहीं बस ये मेरा वो मेरा, कहते जाता है ।
ये इंसान भी कितना अजीब होता है । बचपन में मां बाप को सताता है ।
बड़ा होकर उन्हीं पर हुकुम चलाता है । ये इंसान भी कितना अजीब होता है ॥
चलने लगे तो पूरी दुनिया सर पे उठा लेता है ।
और मरने के बाद चार कंधों पर जाता है ये इंसान भी कितना अजीब होता है ॥

गुरु बिना ज्ञान नहीं मिलता, गुरु का सदैव आदर करें ।

गुरु को समर्पित

गुरु के बिना जीवन को नहीं है अर्थ ।
गुरु के बिना जीवन का हर एक क्षण है व्यर्थ।

गुरु में नहीं होता कोई भी स्वार्थ।
सबको बनाए अपना एकलव्य हो या पार्थ।
है सबसे श्रेष्ठा, है सबसे महान ।
बिना किसी अपेक्षा के बाँटे अमूल्य ज्ञान ।

शिवानी दिपक राउत
(बीए भाग - 1)

पिता

पिता मान है ,बान है , शान है ,
पिता अरमानों की , खान है ।
पिता प्राण हैं , जीवनदान है,
पिता है तो हमारे सपने साकार है।

पिता स्वप्न है, पिता दर्पण है,
पिता पैरों पर खड़ा करने का साधन हैं।
पिता दिया है , पिता रोशनी है ,
पिता भविष्य का उजियारा है।

पिता बल है, पिता बुद्धि है,
पिता अपने बच्चों की शक्ति है।
पिता अंधकार का उजियारा है,
पिता कठोर सही। परंतु बहुत प्यारा है।

पिता सुख है, पिता दुःख है,
पिता सम्मान का अधिकारी है।
पिता कर्म ,पिता धर्म है,
परंतु बहुत न्यारा है।

निविता विनोद मौर्य
(बीए भाग - 1)

संभव की सीमा जानने का केवल एक ही तरीका है । असंभव से भी आगे निकल जाना... - स्वामी विवेकानंद

मेरी एक तमन्ना है ।
सब को खुश रखना है।

यार बने रहे सारे , न हो नफरत की दिवारे ,
बना दे मुझे ऐसा जो हर तरफ खुशिया बिखेरे।

चाहू मै आसमान को छूना, चाहू मे पंछी सा उडना,
लेकिन अभी हूँ बच्ची मै, उडने मे हू कच्ची मै ।

थोडा सा मुझे भी समझना, और थोड़ा समझाना भी,
शिकायत/ तकरार नही करूँगी ,आपको अच्छे से समझूँगी।

आपकी बड़ी बेटी हूँ, फिर भी तो मै छोटी हू,
इतनी भी कहा बडी हूँ, जो फैसले मे ले सकूँ।

मुझे समझाना और समझना करना बस इतना,
बस चूप रहकर यूँही मेरी उलझन को ना बढ़ाना।

हाँ के पिछे के ना को भी अच्छे से पहचानो मै,
ऐसी हा को लेकर थोड़ी खुशी से रह पाऊ मै।

पढ़ के कुछ पंक्ती मेरी गलतफहमी मे मत रहना,
बोल नही पाती हूँ कुछ तो लिखके चाहा बताना।

यह मेरी कविता नहीं मेरे मन का भाव है,
उलझन की इस धूप में आपकी ही तो छाँव है।

अगर भरोसा है मुझ पर तो सच सच बताना,
कठिनाईयो से मुँह फेरू या कर उनका सामना।

धनश्री ईंगोले

संघर्ष

ना थक संघर्ष कर
घबरा मत उसे पार कर ।
जीवन एक संघर्ष है
उसे थाम मत उसे पार कर ॥

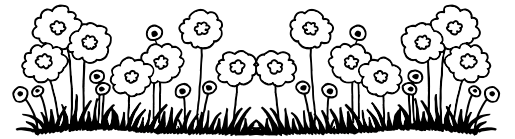
तू कभी हार न पाए
तू हार कर भी हार न मानें।
हार कर भी जीत दिलाए
संघर्ष कर उसे पार कराए ॥

संघर्ष शब्द की गाँठ बाँधले
उससे घबराकर छोड़कर न भागे।
खोल ले अपनी आँख की चोली
संघर्ष है जो तुझे जीताए ॥

संघर्ष हो भले ही भारी
उसे जीतकर जीत ले दुनिया सारी ।
ना एक संघर्ष कर ले
घबरा मत, खुशी से उसे पार कर ॥

कर यह खुद से शपथ
न हार तू मानेगा अब ।
जीवनधारा की शाक्ते है तू
संघर्ष कर उसे अपनाएमा तू ॥

निविता मौर्य
(बीए भाग - 1)

जीवन में मन की शांति का मूल्य संपत्ति और स्वास्थ्य से कहीं ज्यादा होता है । - डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन

न जाने कल क्या हो

सीखते जाओ हर एक दिन नई बात जीवन से,
 हवा के साथ उड़ो, पानी के साथ बहो,
 जो चाहे वो करो ,जीवन को मजेसे जियो ।
 मिलता है जीवन सबको , बस एक ही बार,
 न करो खराब उसे, चिंता करके यार।
 ये जिंदगी मुझे, क्यु समझ पाती नहीं,
 मै क्या करु, मुझे समझाना आता नहीं ।
 अब तो बस एक ही उम्मीद बची,
 लगानी है अब एक छलांग ऊँची ।
 मानो तो सब मुमकीन है,
 न मानो तो नामुमकीन ।
 उम्मीद पे जीवन निर्भर है,
 मानो तो सब हो मुमकीन ।

आखिर में एक ही बात कहूँ,
 जो चाहे वो मन से करु,
 माँ- बाबा को खुश रखू,
 इससे ज्यादा न कुछ चाहूँ ।

आपकी अच्छाई आपके मार्ग में, बाधक है । इसलिए आंखों को क्रोध में लाल होने दिजिए ।
 अन्याय का मजबूती से सामना किजिए । - सरदार पटेल

प्यार और दवा

प्यार का बुखार चढ़ा, तो Paracetamol लिया।
 बुखार कम तो न हुआ, पर thermometer टूट गया ॥

उसके प्यार में नींद न आई, तो Diazepam खाया।
 निंद तो आई नहीं, पर में रात का उल्लू बन बैठा ॥

प्यार मे उसके मुझको Hypertension हो गया।
 Nifedipine पर लेकर भी, दिल धड़कना कम न हुआ ॥

उसके तरफ मेरा concentration इतना बढ़ गया ।
 कि GATE देने की बजाय, मैने प्यार में ही Ph.D किया॥

आखिर मे मैने उसे Propose कर ही दिया।
 पर पता चला, उसका दूसरे के साथ Love का fusion हो गया॥

ये सुन के मै Depress हो गया।
 बिना बिमारी Heart का Operation हो गया।'

ये सब देख घर वालो ने सोचा।
 लड़का पागल हो गया॥
 मै पागलखाने मे admit हो गया ॥

चाहती हूँ - एक सपना

इस सर्दी के मौसम मे, हलकी-हलकी हवा में ।
ओस की बूंद बन खुला आसमान देखना चाहती हूँ ॥

इस सुबह की धुंध में, कोहरे के पीछे। कही खो कर अपने
सपने साकार करना चाहती हूँ ॥

इन लंबी रातों में ,चादर के नीचे से ।
कही गुम होकर, जन्नत घूम आना चाहती हूँ ॥

इन प्यारी सी बातों मे, चिड़ियों की चहचहाटो में ।
पक्षी बनकर,आसमान को छूना चाहती हूँ ।

इन खूबसूरत रास्तों पे, जिंदगी के कुछ पलो मे ।
अपने निशान छोडकर ,अपनी खुशबु बिखेरना चाहती हूँ ॥

इन सुंदर वादियों मे ,खुले आसमान के चमकते सितारों में ।
उड़ना चाहती हूँ ....अपने पंखों में इन्हें समाना चाहती हूँ ॥

॥ अपना सपना साकार करना चाहती हूँ ।
कठिनाईयों से लड़कर उन्हें जीतना चाहती हूँ ।
अपना सपना साकार करना चाहती हूँ ॥

निविता मौर्य
(बीए भाग - 1)

सच यही है की इतिहास में कभी विचार-विमर्श से कोई वास्तविक परिवर्तन हासिल नहीं हुआ है । - सुभाषचंद्र बोस

Increasing Crime Against Women..!!

Why women has been suffering from all these things? have you ever thing about it did you know that how many women die every single day,week,month year. I am sure that we don't know.

Let's discuss about it according to the report of 2021 or the majority of the cases against the women's were kidnapping, abduction, rapes, domestic violence, dowry death and also 107 women's were trafficked,15 girls were victims of cyber crime.

All these things happens around us but we don't know this from the above crime one of the most common crime that actual happen in India is dowry system. In India dowry is like a rituals,every single day 20 women's die due to dowry,dowry related harrasment either,murdered by husbands or in laws or compelled to commit suicide and according to the 2021 report dowry death cases in India amounted to be 6.8 thousand every year all this crimes actually happens around us every day but we don't raise our voice we just ignore it,if a woman or a girls get harassed by a men or boy outside the home, while going to school colleges work places and when a school,colleges work places and when a woman or a girl discussed it with the family she said to be keep quiet why just because of the society that what they will think and many cases like molestation, domestic violence and many more cases like these get ignored,many people say that if a woman or a girl wanted to be safe so they have to be in limit like coming home early, not going out after 7:00 p.m.,not allowing to receive full education, marrying in a early ages,marrying against the girl desire don't do this and that why a woman have to be in limits,why women cannot do what man can do, why there is gender equality restrictions.

Our India got independence on 15th August 1947 India is independent country we all are free but still after the 75 years of independence we are the same against the women what about the women rights,where are the women rights? we need to stop this, we need to stand against the crime, we need to raise our voice and come together to stop this increasing crimes against women's to make our India a better and a safer place for women's where she can breath freely,walk freely and fly free like a bird in the sky.

In this way only our India will get fully free now there's need to take precautions for the increasing violence against women's we people or government should make some efforts to stop these these like if a woman or a girl get harassed by a man, husband etc their family members, friends other should encourage them to express themselves not to just keep quite encourage them to make a police complaints make their self open up about these type of matters people should stop giving.

"If at first the idea is not absurd, then there is no hope for it."

Dowry and government should take a legal actions and these things government should successful prevention requires political commitment and leadership, implementing laws and policies quality and investing in women's organisation and allocating resources to prevention it also requires addressing the multiple form of discrimination faced by women in future the prevention should start early in the life, like by educating and working with young boys and girls promoting respectful relationships and gender equality working with young youth is a best way for faster sustained progress on preventing the gender based violence government should make more and more womens healthcare organisation, women's helpline centres so that the people connected to these organisation can go to the different places like school, colleges etc. The different places like school, colleges etc provide these type of information to the student so that they can get to learn more about these gender equality, gender discrimination and by doing this like increasing awareness we can prevent this crime against women by happening in present and future for this we need to make efforts.

"To Make India a Crime -free India"

Arshi Azad Khan
BA II year

Women Empowerment

Women empowerment is about creating high-level corporation leadership for gender equality, treat all people fairly at work, respecting and supporting non-discrimination and human rights. Ensure health, well-being and safety of all workers, whether male or female. Promote education, training and professional development for women. Implement supply chain, marketing practices and enterprise development that empower women champion equality through community initiatives and advocacy. Measure and report publicity on progress to create gender equality.

Women Empowerment can be defined as promoting women's sense of self-worth, their ability to determine their own choices and their right to influence social change for themselves and others. It is closely aligned with female empowerment- a fundamental human right that's also key to achieving a more peaceful, prosperous world. Women empowerment and promoting women's rights have emerged as a part of a major global movement and are continuing to break new ground in recent years. Days like International Women's Day are also gaining momentum. But despite a great deal of progress, women and girls continue to face discrimination and violence in every part of the world.

Shivani D. Raut
BA I year

"Reality is an illustion albent a very presistent one."

Knowledge is a Powerful Weapon

Well, knowledge is not only the most powerful weapon; it is also the key to success and the most effective way to break the poverty. It is influential tool and it can change world. However, education and learning are related to each other. But it does not need to be only school education; it can also be self-taught, books, a mentor someone else's disaster or even your own failure. It is learning something today that you do not even understand how it is going to be valuable or affect your life. But one day, that piece of knowledge is going to come to your aid.

“Knowledge has a beginning, but no end”

Yet, the simplest formula for winning in life is to be better than everyone else. You might say, 'it's hard as hell' but it works every time. So, if you want to be better than anyone else. Knowledge is power when used and translate into action.

“Knowledge has power. It controls access to opportunity and advancement.”

Way to do that is to act by putting your new knowledge into action. So, you have to get out there and do something. If you already have a passion, you are so much further ahead than the vast majority of people. So, if you know what your desire or purpose is, act. And if you do not know what it is, act also because is the only way you are going find out. You have to try things. It is in the process of knowledge and action that you are going to acquire the things you need to learn.

“The more you learn, the more you earn”

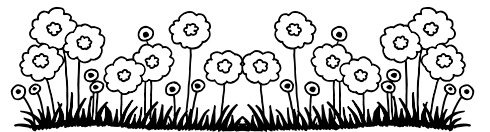
Remember that your brain is constantly shaped by the world around you. It can be for better but also for worse. So pay attention. When you learn apply the knowledge you acquire. Do not wait to act until you have it all figured out. No matter how chaotic your vision is, life is or the circumstances you are going through you have to take action. As you can see knowledge is truly the most powerful weapon and it grows with your mind. It will help you rise up and will be the things that protects you when you need it most. Just build the brain you want to have so, if you want to do something incredible tomorrow, learn today.

“Learning gives creativity, Creativity leads to thinking.

Thinking provides knowledge, Knowledge makes you great.”

Sanskriti C. Lalbondre
BA I year

“If opportunity doesn't knock, build a door”.

Problem Solving

We all know that in today's world, any person in any situation no matter what's their age, gender, profession, etc. faces in common and that is Problem. Some fight back and some lose their hope. So, there is a method cum solution of this problem and it's the Problem Solving (method).

Firstly let us know that what is problem solving. So problem solving refers to the process of tackling a problem to try and solve it. Problems can be minor or major. It can be either a social problem, relationship problem, work/ home problem, study problem, etc. and to overcome this you need to take few steps for its solution know as problem solving technique.

1. What is your problem?
2. What are the possible solutions of the problem?
3. Choose best solution (can take advice).
4. What is the effect of your solution (Evaluation).

For each problem a simple solution when applied after a little analysis can be resolved. Sometimes the answer to your problem is hidden in the problem itself. You just need to take a clear look and realize it. Also we should be always ready with alternatives in important case if a solution doesn't works.

Everyone is benefitted with good problem solving. It will help you in growing in your career and personal life. Using the most reliable and effective approach to a problem, it can solve your problem in no time. It is easy if you use a little logic and understand from where the problem started. By clearly stating the problem, looking for solutions form wide prospective, using best alternative solution, action planning and implementing the solution is the best method and will help you achieve success.

*“Every outcome has its cause, and Every predicament has its solution
Just have a different perspective And change your attitude.”*

Nivita V. Mourya
BA I year

Failure is the condiment that gives success its flavor.

Misconception

“Don't judge a book by its cover”

Don't we hear this more often but why because people mean to say that we never know what is inside a book by looking at its cover? A book can be really interesting, full of mysteries, twist and turns but what if the cover is plain and boring. You will see the cover find it boring and set it aside saying it is not interesting but eventually the book was really fun which we would miss.

The same way we shouldn't judge a person by his appearance cause an angry looking man can be really soft-hearted and kind we never no. We are habituate of making a conception of someone we see but after spending some time with that person we get to know that the person was really opposite of what we thought, this is Misconception of the person. So, this is why we shouldn't conceptualize anything or anyone by their cover or appearance. I personally feel that this concept is very wrong and people should be made aware of this too. It is also a social issue which is also a small virus in society.

So, stop misconception and believe in creating an image of your own perspective with your sense.

Shreya P. Gosavi
BA I year

Women Empowerment

Women empowerment is when women have the freedom and choice to make their own decisions. They have the most potent right in deciding what's right for them and what's wrong for them. Women have suffered through the decades because they didn't have any rights. They suffered in the hands of their male counterparts.

In earlier centuries, they were treated as almost non-existing. As if all the rights belong to men even something as basic as voting. As times evolved women realized their power. There on began the revolution for women empowerment.

As women were not allowed to make decision for them, women empowerment came in like a breath of fresh air. It made them aware of their own place in society rather than depending on a man. It recognized the fact that things cannot simply work in someone's favor because of their gender.

However, we still have a long way to go when we talk about the reason why we need it.

Darshana Utale
B. Com I year

“Luck is dividend of sweat. The more you sweat, the tackier you get.”

Importance of Voting

“Every Vote matters as it has the Power to change the World.”

India is one of the largest democracies in the world. The notion 'Government of the people, by the people and for the people' holds true only when the entire nation participates in election process. In a true form of democracy, all the citizens come together to decide the future of the country and thereby their own. The right to vote gives the citizens of the country the power to exercise their franchise and decide collectively with the majority who they think is responsible enough to hold the highest office of the nation and carry on the responsibilities that come along with it. However, there has always been a discount between the voters and the election process.

This especially true in the case of the urban population where the voting day is usually considered as just another holiday since it is not made compulsory or mandatory for every citizen to vote. Voting and taking part in the electoral process is more than a right. It is a responsibility that each citizen holds to select their leaders.

“Bad officials are elected by Good citizens who do not vote”

Importance of Voting :

- The right to vote is one of the few pillars of democracy. Therefore it is important that one must vote if he is able to and contribute to the country.
- A citizen shouldn't find a reason as to not vote as it must be a compulsive duty and must come from within.
- Citizens of the country constantly complain about how our political climate is bad and worsening day by day and the honest truth is we have a chance to change it for the better.

“Let's make our tomorrow beautiful by voting today.”

Aachal Shukla
BA I year

“Management is doing things right; leadership is doing the right things.”

Autobiography of a Rape Victim

I feel like I can't breathe, I feel like I am drowning, I feel like there is water in lungs, everything is trying its best to suffocate me, to pull me deeper in the water. I want to give in, I want to just stop trying and let the dark water consume me. Yet I am alive. In between the layers of water just floating like a dead body. Trying to process what happened to me. Trying to get rid of the sensation where he touched me my skin feels tinted from his filthy hands, everything hurts even though there are no bruises, no scars.

It's been 8 months since it happened, yet it feels like it happened a minute ago. I am trying so hard to be normal, to be happy but every time I walk on a road and see a man my eyes look for someone who can help me, my body goes into panic mode. I try so hard to be normal but I can't resist the flinch my body has every time someone touches me even though they are my family. I try to be normal but I catch myself rubbing and scrubbing my body trying to get rid of the scare that he left behind. I try to be normal but they won't let me feel normal, they'll make sure to taunt me and make me realize that it happened and it happened and it happened to me, that maybe if I would have worn something else or I had not talked to him softly or if I had not gone out so late or if I had some "male" to protect, it happened to me and I have to live with it no how disgusted I feel, no matter what looks they give me, no matter what they say about my character. I have to live with all of it. So here I am in the middle of dark water just floating, just trying to survive when all the dark water is entering my lungs and suffocating me and yet I live.

Amna Syed Javed Ali
BA II year

Corruption

Corruption is a major problem in the developing countries. Corruption is one such problem which has been prevalent in our country since ages. Corruption is defined as an action to provide a good or bad service to a third person basically intended for personal gain. It is a common problem that leads to various other serious issues. Dishonesty of the people in power and bribery at various levels is what leads to corruption.

From the general public to the political leaders to the big businessmen- everyone is contributing to this problem and making it bigger day by day. One of the reasons why countries such as India and China haven't been able to come at par with the developed nations even after having a pool of talented minds is that corruption lies at the core of these countries. What people do not realize is that their attempts at small personal gains are impacting the country's economic and social development to a big extent.

"It's not whether you get knocked down, it's whether you get up."

There may hardly be a person in our country who may not have adopted corrupt means to further his interest. Even if it is a smallest act of corrupt such as bribing the traffic police for breaking traffic rules it is still wrong and is a stepping stone, for biggest acts of corruption. People in our country, often crib about political gain not realizing that they themselves indulge in small corrupt practice to further their interest.

Such corrupt practices must be stopped. When our nation will grow, we shall also grow and benefits with it. The government must also keep a check on such illicit activities to overcome this problem.

Laxmi. K. Makhija
BA II year

Nature

Nature is created by god, it's the most beautiful and attractive surrounding around us which makes us happy and provide us natural environment to live healthy. Nature is all about the animals, plants, and other things in the world that are not made by human, and all the events and processes that are not caused by people. The most amazing thing about nature is its infinite variety of beautiful flowers, attractive birds, sea, forests, air, mountains, hills and many more things. Nature is god gifted for beautiful healthy living of human. All the things we use for our living are assets of nature which we should not spoil and damage.

Nature has been found to have a calming effect in our stress levels. Beautiful natural surroundings and scenery feels like a world away from our home and work life and consequently causes us to put any associated stress on the back burner. We find many colors in nature which make the earth beautiful. Nature has a grace, beauty, offering the calmness and creating pleasurable surrounding in the environment. It has provided natural resources which are available in nature like air, water, sunlight, soil, minerals, forests, wildlife etc.

This makes people understand the importance of the conservation of nature. Save Trees and Nature for our future they also ensure the well-being of present and future generations.

“Nature always wears,

The color of a spirit.”

“If you truly love nature,

You'll fine beauty everywhere.”

Sakshi S. Patkar
B. Com I year

Technology is a word that describes something that doesn't work yet.

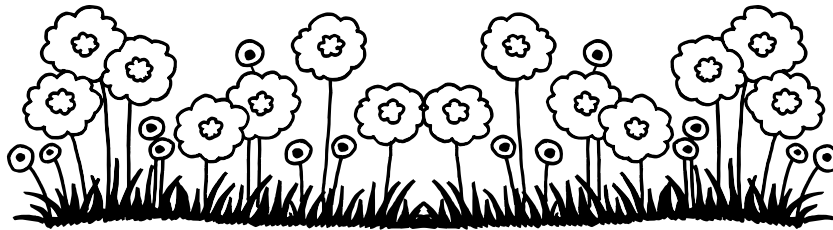
Life after Death

At some point in our lives, we all realize that one day we will die. But is death really the end? The concept of after life or some form of existence after dead has been around for millennia. The afterlife or life after death is a existence in which the essential part of their stream of consciousness or an individual's identity continues to live after the death of their physical body. The surviving essential aspect varies between belief systems; it may be some partial element, or the entire soul or spirit of an individual, which carries with it and may confer personal identity. Depending on different traditions people have different views.

Depending on the outcome of the judgment our souls go to Heaven or Hell. If we have been good people and have faith, we will go to Heaven and have faithful eternal life in God's presence. Some people think of heaven as the pearly- gated paradise in the clouds and hell as a fiery cavern of eternal torture. Rude and Disobedient people life in heaven is full of happiness ass people are tortured in hell because of their wrong deeds. In hell, people lament forever. Hell's eternal fire is representative of pain and suffering, the result if we forsake God. The main punishment of hell is believed to be eternal separation from god. We have been taught that the only way a human can reach true happiness and fulfillment is through God, our creator.

We all know death is an inevitable part of our lives. In the olden times, most people died at home but currently the majority of death is happening either in a hospital or a nursing home. With recent changes in technology, we can either delay or bring the person back to life. Death is an inseparable part of life. Death should not cause us to live in fear, but rather to live our life in the very best way that we can.

Grishika N. Agrawal
B. Com I year

COVID-19

Covid -19 or corona virus is a term the world has been uttering for almost two years now. The coronavirus disease is an infectious disease caused by SARSCOV-2 virus. Since the birth of the pandemic, the world has shifted to a new normal world where masks are the new accessory and sanitizers are used like sunscreens. There is a lot of information out there about the pandemic but when you are asked to write an article on Covid-19, try to gather details that would explain the dawn of the virus, the harmful effects and the precautionary measures to be taken to keep one safe and secure.

To know more about the virus and for sample articles, go through the topics given below symptoms: People affected by coronavirus show a range of symptoms from mild to severe conditions. The symptoms include cold, cough, fever, soreness, fatigue, difficulty in breathing, loss of taste and smell. These symptoms start appearing from 2-14 days after the individual has been exposed to the virus.

Precautions:

To keep yourself from being affected by coronavirus, see that you wear your masks covering your nose and mouth every time you step out of your house.

- Wash your hands thoroughly.
- Sanitize yourself.
- Avoid eating or drinking anything cold.
- Maintain a physical distance when you are in contact with a group of people.

Taking care of oneself means taking care of others too. If each one is conscious about the complications this disease can bring into their lives it would be a lot easier to curb the spread of the virus. Be cautious create awareness. Stay Safe!

Harsha M. Sonwane

B. A. II year

Article on Women Empowerment

Women empowerment is empowering the women to take their own decision for their personal development as well as social development. Empowerment of women world mean encouraging women to be self-reliant, independent, have positive self-esteem, generate confidence to face any difficult situation.

In the ancient time, women were treated very badly by family and society. They were not given education and were only restricted to doing household tasks. They were kept completely oblivious of their rights and development. There are various ways in how one can empower women. The individual and government must both came together to make it happen. Education for girls must be made compulsory so that women can become literate to make a life for themselves. Women empowerment is one of the most critical topics which everyone should support. It is when women are given the most power and right to make decisions. They have been treated as non-existence for decades.

Women should be made aware about their rights. Along with rights women should be taught about how to be self-independent in all aspects of their lives. Women empowerment helps in improving the standard of life of women in rural as well as urban areas. India there by maintains the social status in society. Women empowerment helps in achieving comprehensive growth meaning growth in each sector and for all the sections of society empowered.

Anjali R. Gadhvani
B. Com I year

© CanStockPhoto.com

संस्कृत विभाग

कोरोना

कोरोना नामकम् इदम् संक्रमदा चीन देशरा वृहान नगरात् सर्वस्मिन् विश्व व्याप्तम् द्वारा समाचार पत्र खारा अवगन्तु शक्यते । हुनत, संक्रमण शीघ्रमेव एकस्मात् नगरात् अपर नरे प्रतिगच्छति, विश्वस्वास्थ्य संघटने कोरोना ति आस्य रोग" महामारि "इति नाम्ना उध्योषितवन कोरोना संक्रमणात् आत्मरक्षाय "गज हृदय परिनत दूर, अनिवार्य मुख धारण "इयं अक्तः भारत सवकारण सर्वत्र च वयं बाधताः भवाम्। अस्य वचनस्य परिपालनम् उत्तमनागारकः अवश्य कर्तव्यम्। भारतस्य प्रधानमंत्रीला कुशल नेतृत्व भारतीयाचा कित्सका अकस्मात् संक्रमणरत् रक्षणाय रोधकोषी निर्मितवन्तः । कोहोनो संकटवानार्थ स्वच्छता, मुखावरण, धारतीय, हस्तौ फैलिनेन पुनः पुनः प्रक्षालनीयाँ आवश्यक वर्तते। एतत् संक्रमण जुन्या अन्यापि शेंगा उत्पाते। काराना विषयणी इयं खलु वैश्विक महामारी रूपा समस्या आस्ति । अतः अस्माभि जागरूक भवितव्यम् ।

कु. शालिनी. कि, परनाते - M. A. 2 year

अनुशासनम्

निर्धारितानां नियमानां पालनम्

आदेशानुपालन म्हानु शासनम् कथ्यते । व्यक्ते कान समाजस्था म विकासाय अनुशासनस्य माती, आवश्यकता भवाने । अनुशासननेव राजमार्ग सुरक्षणा नानी, जनाजा सुमाने निभया, निवसन्ति कचित् यनायत स्कूल न हशन से स्वयं च सुरक्षित नि इति अनुशासनस्यैव प्रभाव"। सूर्य समय उदेति अस्तं च गन्धानी आकाशे असंख्वथानि नक्षत्र अनुशासन "एख वृध्दा स्वस्वमाएँ प्रजाती। जनावरा अनुशासने एक निदान किंबहुना सर्व क्खि। नितेन अनुशासनेनेव संचालित भवेत) 'यत्रकुत्रापि अनुशासनविघातः भवात तर महत् संकटम् आपति जाना यापयान | अतः प्रिया भवन्ति निरन्तरम् उन्नति समृद्धिप्र नुशासनमनुसरन जना' संवैधा अनुभवन्ति । एतह विषयतम अनुशासनहीना सर्वेषां घृणास्पदं भूत्वा नरकाय अस्माभि सदा स्वजीवन साफल्याय अनुशासन पालनीयम् अस्माक जीवने अनुशासनस्थ महत्वपूर्ण स्थान अनुशासने इति प्रदश्य ज़राज़ाप्रावन इति । जीवने अनुशासनस्त्य अतिमहत्वं भवति। प्रत्येक पदे अनुशासनम् आवश्यक भवति । अनुशासितः सर्वेभ्यः प्रिय भवति

लक्ष्मी तनीति वितनांति च दिक्षुकीर्तिम् । किं किं म साधयति कल्पलतेच विद्या ॥

नीतिशतके मनुष्यप्रवृत्तयः

नीतिशतकम् इति नीतिशास्त्रस्य महान प्रसिद्धः तब भर्तृहरिणा मानवस्थ दशप्रवृत्तिनां वर्णनं कृतम्। अस्मिन् लेखे तासु कसिकयाः ब्लोका स्पष्टी - कता। ग्रन्थः ।

परिक्षीणा कश्चित् स्मृत्यति बतानां प्रस्तुतये

स पश्चात् सम्पूर्णा धरित्रीं गणयति तृणसमाम्। अतश्चनिकान्ता गुरुलघुतयर्थेषु धनिनाम्
अवस्था वस्तूनि प्रथयति म्य संकोचयति च ।

भवति । श्लोक : अर्थपद्धत्यां अस्ति। कविः प्रतिपादयति यतू वस्तूनां महार्थता मूल्य च क्रेतुः याक्त्या निश्चित
यथा क्रेतुः क्रयशक्ति तथा तस्य प्रतिस्पन्दः।

कश्चित् निर्धन धान्यस्य प्रस्तुतये स्पृहयन्ति। किन्तु धनस्य प्राप्तः अनन्तर धरित्री आपि) अपि तृणसमाम् गणयति ।
स.

वढिस्तस्थ जलायते जलनिधिः कुख्यायते तत्क्षणातू मेरुः स्वल्पशिलायते मृगपतिः सद्यः कुरुमन्यते । व्यालो
माल्यगुणायत विषरसः पीग्रपवर्षायते

यस्यानि खिळलोकवल्लभतमं शीलं समुन्मीलति ॥

अस्मिन् बलीके शीलस्य महत्त्वं मानवीजीवने वर्णयति कविः। शीलं मनुष्यस्य परमं भूषण इति भर्तृहरिणा
अन्यादिमन् श्लोके वर्णितम् ।

यस्य शीलं अमलं वर्तते 'समय कृते किमपि कठिण नास्ति इति कवेः आशयः। कठिनी कार्याणि तस्य कृते लघूमि
सुलमानि -य सन्ति। गया शील तस्य क्रमि जर्जन अस्ति। जलनिधि नाम

सागर कुल्या दत्त भेकपर्वत सिंह हरिण दव, व्याच नाम नामा माला एव; तथा विषं अमृतं इव वर्तते ।

संतप्तायति सस्थितस्य पथसी नामपि न लागते मुक्ताकाशयता तदेव नलिनीपयस्थितं राजते। स्वाती

सागरसूक्तिसंपु टणन तज्जारमे मौक्तिकं प्रायेणाधममध्यमोत्तमयुगाः संवासतो जायते ॥

अस्मिन् श्लोके भर्तृहरिणा सज्जासंगत लाभ वर्णिताः। उदाहरणं ददाति। अब सः जलस्थ

त्रीषु भिन्नभिन्न परिस्थितिषु जलस्य त्रयः विविधाः परिणामाः सन्ति। यथा जलबिन्दु' संतप्तायसि प्रतति क्षणात्
एवं नष्टः भवति। तादृशै यदा वयं अर्धमेण सह सभ्यं कुर्मो अस्माकं अवस्था

अपि जलबिन्दो समान भवति। जीवन नष्टप्रायं भवति। सः एवं जनविन्दु कमलपत्रे पतति तदा सः मौक्तिकं उष
भाति मौक्तिकं भवति। महामन सह सत्यम्य परिणामः तदेव वर्तते।

मनुष्यः मौक्तिकवत् भानि किन्तु साक्षात् मौक्तिकत्वं प्रति व शच्छति। यदास? एवं जलबिन्दुः स्वाती नक्षत्रे सागरे
कुच्छौ पतति, तस्य मौक्तिक एवं नायते। तथैव यदा उत्तमेण सह वयं सखये। कुर्मः।

तदा वयं अपि उत्तमगुणानां संचयः एव भवामः। इति कवेः आशयः ।

जान्ये द्विमति गव्यते व्रतस्तौ दम्मः शुचौ कैनवं पूरे निर्घुणता ऋतौ विमतिता दिन्ये प्रियालापिनि।

तेजस्विन्यवलिजता मुखरता बक्त्यशक्तिः स्थिरे ततो नाम गुणी भवेत्स श्रुणिनां यो दुर्जनेनाङ्कितः ॥

गुणदोषो गृहन्निन्दुश्चेडाविवेश्वरः । शिरसा श्लाघते पूर्व परं कण्ठे वियच्छति ॥

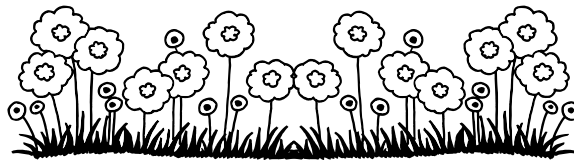
जगति दुर्जना बहवः भवन्ति। ये लुमिनां णिषु अपि दोषा पयांतिता। यदि कक्षित मनुष्य लज्जाशील दुर्जनं तं जाड्यः मन्दमति इति नाम्ना निन्दयन्ति। प्रचेष्ट व्रतरुचिं दाम्भिकः पावनचतसमू कितवः शूरं मनुष्यं नित्रणः इति पदवीं ऋच्छति । ऋतु अस्ति चेतू सः विमतिमान् असि दति वदति । प्रियालपितम् दीनं तेजस्वीमनुष्यं गर्तिष्ठम्, वक्ता अस्ति चेतु मुखरता, बुद्धि, स्थिरा अभी चंतू तादृशः मनुष्य अशक्ति अति । इति तेषां बिन्दां दुर्जना कुर्वन्ति । मनुष्य गुणाः सन्तः अपि वस्तुतः ते दोषाः एवं सन्ति इति दुर्जनानां मतः। नीतिशतके दशविषयाणां दशश्लोका' सन्ति। आहत्य अष्टाधिकशततमाः श्लोकाः सन्ति। प्रत्येकः अन्यात् भिन्नः। किन्तु स्वाभाविकानि व्यावहारिकानि उदाहरणानि बहूनि प्राप्यते। उदाहरणानां साहाय्यित विषयस्य ज्ञानं सुलभम् भवति, सुभगं कचिरं अपि भवति । अत एवं नीतिशतकम् सामान्य मनुष्याणां अपि प्रियः ग्रन्थः वर्तते ।

ऋतुना ज्ञा. शिरसाट

कोरोना

पुनव कोरोना नामकम् इदं संक्रमदा चीन देशरा वृहात नगरान् सवस्मिन् विश्व व्याप्तम् इति समाचार पत्र द्वारा अवगनु शक्यते संक्रमण शीघ्रमेव एकस्मात् नरात् अपर नरे प्रति गच्छात् "विश्वस्वाथ्य संघटन कोरोना इति झास्थ्य रोग "महामारि" इति ज्ञाम्ना उध्योषितनाम ॥ कोरोला संक्रमणातू आत्मरक्षार्थी ! गंज हृदय परिवितं दूर, अनिवार्य मुखावरणं धारण "इयं भारत सर्वकारण सर्वदा सर्वत्र च वये बाधेता भुवाम् । अस्य वचनस्य परिपालनम् तमनागरिकः अवश्य कर्तव्यम्। भारतस्य कुशल नेतृत्व भारतीय चिकित्सा झरमात् संक्रमणात् रक्षणाय रोधकोषी निर्मितवन्तः । कोहोनो शंकरनानणार्थ स्वच्छता, भुखावरण धारतीय, हस्ता फैलिनेन पुन पुन प्रक्षालनीयाँ आवश्यक वर्तन एतत् संक्रमण जुन्या अन्यापि रोगाः उत्पान्ते काराना विषयणी इयं खलु वैश्विक महामारी रूपा समस्या आस्ति । अत', 'अस्माभि सर्वेशपे जागरूक भवितव्यम् प्रधानमंत्री नाम

कु. शालिनी कि. परनाट

एकोदरसमुद्रना एक नक्षत्र जानका । न भवन्ति शीले यथा बदरिक्ष्टकाः ॥

माता

आस्मिन् संसारे माता एक पूरम दैवतमस्ति । मातुः स्थान गृहणा तु कोऽपि न समर्थः। सर्वोत्कृष्ट स्थानं मातुरेव । सा तु स्वर्गादपि गरीयसी वर्तते। मानराधिक किमपी पूज्ये नास्ति ।

वैदेषु पुराणग्रंथेषु अपि मानुः महात्म वर्णितम् । पितु, आचार्यादपि माना जेष्ठा आस्ति? "आर सर्वप्रथमो अयमुपदेशः 'मातृदेवो भव' उनि । पिनदेवो भव, आचार्य देवो भव इत्यादिकाः उपदेशाः

पश्चादागच्छत सन्ततिपालने मरता किं किं न करोनि ।

सा अनेकानि कण्याने सहते। शैशवे पुत्ररच

कारणे रात्रौ अपि जागरणं करोति। स्वयं दुःखं 1 किन्तु पुनस्य कारणे रात्रौ अपि जागरण सहत स्वयं दुःख सहते किन्तु पूजाय सर्व- सुखे यच्छति। माना अतीव पुलवत्सला आस्ति ।

सा एक बालकस्य प्रथम गुरुः अपि भवति । विद्यालयगमनात् प्रागेव सा बालकं स्नेहन शिक्षयति। महाभारने महर्षिणा व्यासेनापि उक्तं, नास्ति मातृसमो गुरु प

दिक्षा जितेंद्र शामस्कार
M.A.II

स्वस्थवृलम्

स्वस्थवृत्तम् यशोददिष्टं यः सम्यगनुनिष्ठत स समाः शतमव्याधिरागुवा न वियुज्यते।

ज्ञान जिहवा इह खलु पञ्चेदिप्राणि, पञ्चेन्द्रियाणि पञ्चेन्द्रियार्था च भवन्ति। तत्र चक्षु त्वक इति

पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चनिन्द्रिय द्रव्याणि श्वं वायु ज्योतिः आपो भूः इति पञ्चेन्द्रियार्थाः

शब्द स्पर्श रूप, रस, गन्धा । मन पुरः सराणि च इन्द्रियाणि

अर्थ संग्रह समर्थानि भवन्ति । न इन्द्रियवरागः स्थान। न चंचल मनः अनुभ्रामचेत

गुरु वृहद्व आचार्यान अर्चयेत मूर्ख - श्रोत्र चाण पाद तैलनित्यः स्वातः । अतिधीनां पुत्रकः स्वात । काले हित मित मधुरार्थवादी स्थात् ।

वश्यात्मा, महोत्साह, विनयबुद्धी निर्भीक क्षमावान् सर्वप्राणिषु भतः स्यात् । अमृत बुचान न अतिक्रमात् न आहरेन । न वैर रोचचेत । न कुर्यात् पापना । न पापडपि पाणि स्थान ।

ज अन्य दोघान ब्रूयात् न अन्यरहस्यम्, भागमयेत् । अधार्मिकै न दृष्टै सह आसीत् न नासिका कुष्णीयात्, न

दन्तान विधह चेत। न भूमि विलिखेन न वोदयत् । न हिन्धात् तृणम्। न दृष्टयानानि

आरोहत 1न दुमम आरोहेत् । न जलोग्रवेगम अवगाहेत्। न अन्यस्वम् नखान

स्वस्थवृत्तं यशोददिष्टं यः सम्यगनुतिष्ठति । स समाः शतमव्याधिशुषा विपुज्यते ।

कु. आरती सदांशिव
M.A.

उपसर्गेडन्यचक्रे च दुर्भिश्चेच भयावहे । अस्माधुजनसम्पर्के पलायनि स जीवनि ॥

माता

आस्मिन् संसारे माता एक पूरम दैवतमस्ति । मातुः स्थान गृहणा तु कोऽपि न समर्थः। सर्वोत्कृष्ट स्थानं मातुरेव । सा तु स्वर्गादपि गरीयसी वर्तते। मानराधिक किमपी पूज्ये नास्ति ।

वैदेषु पुराणग्रंथेषु अपि मानुः महात्म वर्णितम् । पितु, आचार्यादपि माना जेष्ठा आस्ति? "आर सर्वप्रथमो अयमुपदेशः 'मातृदेवो भव' उनि । पिनदेवो भव, आचार्य देवो भव इत्यादिकाः उपदेशाः पश्चादागच्छत सन्ततिपालने मरता किं किं न करोनि ।

सा अनेकानि कण्याने सहते। शैशवे पुतरच

कारणे रात्रौ अपि जागरणं करोति। स्वयं दुःखं 1 किन्तु पुनस्य कारणे रात्रौ अपि जागरण सहत स्वयं दुःख सहते किन्तु पूजाय सर्व- सुखे यच्छति। माना अतीव पुलवत्सला आस्ति ।

सा एक बालकस्य प्रथम गुरुः अपि भवति । विद्यालयगमनात् प्रागेव सा बालकं स्नेहून शिक्षयति। महाभारने महर्षिणा व्यासेनापि उक्तं, नास्ति मातृसमो गुरु प

दिक्षा जितेंद्र शामस्कार (M.A.II)

ऋतुवर्णनम्

घडू ऋहनव । वसंत ग्रीष्म, वर्षा, शरद, हेमंत, शिशिरः वसंतः च ते।

रामायणे हेमंत ऋहतो, वमनीचम् वर्णनम् वालमीकिना कृतम्। हेमंत प्रभूना भावतंसर पृथिवी सस्यशालिनी भवति। जनेभ्यः नीटार न बोचते। जनानि अनुपभान्यानि भवन्ति तथा च अभि. सुमन अलकन बत भाति।

भाति। गौरस गोडसे, पाचै सचैः प्र बर्वे संपन्नाः भवन्ति। प्राचीका महीपाला यात्रार्थ विर विचरानी।

हिमको शादयो दूर सूर्यस्व उतप्रशम । प्रत्यानामी सुत्र हिमवान हिमवान् गिरिः । इति कवेः बालमीकेः रम्या कल्पना। अन्या अपि रमणीया कल्पना विदूयते। 'निश्वासान्थ बवाददर्शस्चन्द्रमा

न प्रकाररत ए अभ्युदित सूर्ये कोप्यसारसैः वनानि कोभन्त किंचिया - नमाः शालयः अपि शोभन्ते। तुषार मलिना ज्योत्स्ना न राजने । चन्द्रमसः सौभान्यं इविसंक्रान्तम् भवति। चन्द्रमा दुषारण

आवृत्तः भवति । अतः सः न शोभते ।

जना रात्रौ बहने समीपं उपविशन्ति। गोष्ठी सुनं च अनुभवन्ति । रात्रौ अपि शीघ्रं शयन गच्छन्ति ।

एवं ध्ये एवं हेमंत ऋतुः सुखकारकः रमणीयः च ।

अंजली बहुराशी (B.A)

विज्ञानस्य मरत्वम्

सम्प्रति विज्ञानम्य महत महत्वं प्रतीयतत यक्ष दृष्टिः प्रदीयते तल विज्ञानस्य एवं चर्चा, जुचन। अद्य विज्ञानम्, अलोण अपनं भक्षण नर्तन सम्भाषण, प्रेक्षण, जवण सर्वम् एव अस्वाभाविक एवं प्रतीयते। वैधानिकः चिकित्सायां थानाया, सम्भाषण व्यवहारे आश्चर्यजनकाः आविष्काराः कृताः। विज्ञान प्रतिदिन प्रतिक्ष उन्नतेः मार्गाजिनं वर्तते, -विधातून प्रवामे यत् सौकत सम्पादितं, नह आश्चर्य कनूनकम् एव। रेलशकटी मोटरयान, पोनधान, विमान, शंकरप्रभुमानि आश्चर्यकारणी यानिनी' सन्ति । वयं पुष्पकविमानानां वार्ता : पुणाणेषु अपणम । अद्य तु यः धनवान कामपन सः विमान आरोहित.

कु. आयुशी इंगळे (B.A. II)

अस्माकं राजधानी

पुरातनकालतः अस्माक राजधानी 'देहली' वर्तत । तनू भारतस्य प्रवेशद्वारे इति नाम्ना 'दिल्लीः अभवत्।

'दिल्ली' तस्य नाम्नः अपभ्रंशः अभि। पूरा रक्षा हस्तिनापुरम् इति नाम्ना प्रसिद्धा आश्रीत्

(अस्माकं राजधान्या, इतिहासः विस्तीर्णः अस्ति । आर्याणां आर्यावर्तस्य सा प्रथम राजधानी । युवनानां

मुस्लिमानां, अन्यानां परकीयांना आक्रमण रसह या परिचिता ।

अनुष्ठानि राज्यवल परिवर्तनानि तथा दृष्टानि ।

भार्य-अनार्याणां, ठौरव-पाण्डवाना, मुस्लीम-हिदूना, ब्रिटिश भारतीयांना संघर्ष, तथा दृष्टः स्वातन्त्रसूर्यः अपि

तथा दूष्टः । भारतवर्षस्य महिमानं सा एवं जानाति। वेदकाल 'अरच देवस्य संस्कृतिः तथा रक्षिता ।

दिल्लीनगरे (संसद भवनम् अस्ति तत्र दे विधिभवन स्तः । राज्यसभा, लोकसभा तयोः नामनी । राजधानीतः सर्वे

शासनादेशाः प्रचलति ।

अस्माकं भारतवर्ष लोकमनानुसा प्रचलित स्वतन्वराष्ट्र अस्ति। अतः न कः राजा। किन्तु लोकनिर्वाचितः राष्ट्रपतिः

राजधानीतः समस्तराष्ट्र आदेशानू प्रणपति ।

विद्या परं दैवतम्

न चोरहार्यं न राजहार्यं न भ्रातृभाज्यं न च भारको व्यये कृते वर्धत एव नित्यं विद्याधनं सर्वधनं अस्मिन् संसारे सर्वं

धनं पर्यर्जति । किन्तु तत् चोरोः चोरयति । राजा करस्पेण गृहणाने बान्धवाः आपि दायभागस्पेण याचाल धनलक्ष्मी

महती स्वच्चा अस्ति, किन्तु विद्याधनं एषैः दोषैः राहेत वर्ते, विद्याधनं कृते स्थित एव। व्यथ

अपूर्वं कोइपि कोशाज्यं विहाने तव भारत । व्ययतः वृधिमायाले क्षयमायति सच्चयात् "

अन्यायी धनानी वासय जायन्ते । किन्तु विद्याधनं न नश्यति। ना प्रारंभुत भवन, विद्या वीना जीवन व्यथम अस्ति।

विद्याविहिताः पशुभिः समाना भवति । अस्मिन् जगति धनं प्राप्तुं कस्याश्चित् विद्यायाः एव आधारः आवश्यकः

छात्रजीवनम् (विद्यार्थी जीवनम्)

छात्र जीवनमेव मानवजीवनस्य प्रभातवेला आधारशिला च "वर्तते। समस्त जीवनसा विकासस्थ कारणम्

एतज्जीवन मेवास्ति वस्तुतः विद्यार्थीजीवने साधूनामय जीवनम् अध्ययन हसस्प व तप उच्चत

छात्रजीवनं पूर्णतः अनुशासन अच्छे भवति विद्यार्थी जीवने एवं समस्ताना मानवोचित गुणानां विकाराः " भवति,

राष्ट्रस्ययानुपभा निधिरारत । छात्राणां शारीरीक चारित्रिक च विकास अत्यन्नानिवार्यम् ।

विद्यार्थी जीवनम् च छात्र जीवनमेव मानवजीवनस्य प्रभातवेला आधारशिला "वर्तते । समस्त जीवनसा विकासस्थ

कारणम् एतज्जीवन मेवास्ति वस्तुतः विद्यार्थीजीवने साधूनामय जीवनम् अध्ययन हसस्प व धरम तप उच्चत

विद्यार्थी जीवनमेव सम्पूर्णा सामाजिक आधारशिला अतः पोषणम् सम्पर्ककर्तव्याम् ।

اللہ اور محبت

اللہ اور محبت۔ کتنا خوبصورت رشتہ ہے نا اللہ، ہمارے رب۔ وہ جس پر ہم یقین رکھتے ہیں، وہ جس سے ہم سب سے زیادہ پیار کرتے ہیں، وہ جو رحمت، محبت، جلال اور عظمت سے بھرا ہوا ہے۔ وہ جس کی طرف ہم جب بھی کسی مشکل میں ہوتے ہیں اسی طرح رجوع کرتے ہیں جس طرح ایک بچہ اپنی ماں کے پاس بھاگتا ہے اور اس کی گود میں روتا ہے۔ کیا ہم اپنے رب کے ساتھ بھی ایسا نہیں کرتے؟ جب ہم مغلوب ہوتے ہیں، جب ہم اس دنیا سے غمگین یا مایوس ہوتے ہیں، ہم اس کی طرف دوڑتے ہیں اور سجدہ میں سر رکھتے ہیں۔ ہم اس کے سامنے جھکتے ہیں اور کہتے ہیں، "یا رب، تو سب سے بلند، سب سے بلند، سب سے بڑا ہے۔ آپ میرے رب ہیں اور یا رب، میں اپنے آپ کو سپرد کرتا ہوں۔ میں ایک کمزور انسان ہوں، مجھے آپ کی ضرورت ہے۔ مجھے معلوم ہے کہ میں نے بہت گناہ کیے ہیں اور نافرمانی کی ہے لیکن اے رب مجھے معاف کر دے اور میری بات سن لے" اور تیرا رب بدلے میں کیا کرتا ہے؟

کیا وہ آپ کو پہلے آپ کے گناہوں کی سزا دیتا ہے؟ کیا وہ آپ سے 'ٹیل' کرنے کو کہتا ہے کہ وہ آپ کو ایک چیز دے گا لیکن آپ کو پہلے کچھ دینا پڑے گا؟ نہیں، وہ نہیں کرتا۔ وہ صرف یہ کرتا ہے کہ وہ آپ کو دیکھ کر مسکراتا ہے اور آپ کی تمام دعاؤں کا جواب دیتا ہے۔ وہ آپ کو اپنی محبت اور رحمت عطا کرتا ہے۔ وہ آپ کے دل کو نرم کرتا ہے اور اسے سکون میں رکھتا ہے۔ ایسا محسوس ہوتا ہے کہ اللہ نے آپ کو گلے لگایا ہے اور یہ صرف ایک گلے نہیں ہے، یہ ایک گرم گلے ہے۔ ایک گلے جو آپ کو کہتا ہے کہ فکر نہ کریں، آپ کے رب نے آپ کو معاف کر دیا ہے حالانکہ آپ کے گناہ اتنے تھے کہ اس نے آسمان کو ڈھانپ لیا تھا۔ وہ تمہارا رب ہے اور تم اس پر بھروسہ کرتے ہو نا؟ تو وہ آپ کے لیے سب کچھ ٹھیک کر دے گا۔ ایک گلے جو آپ کے دل کی دھڑکن کو پرسکون کرتا ہے اور آپ کو سکون میں رکھتا ہے۔ ایک گلے جو آپ کو یاد دلاتا ہے کہ جنت آپ کی منتظر ہے۔ ایک گرم گلے لگانا۔

Afifa Anam BA III

سر سید احمد خان ہندوستان میں جس شخص نے تعلیم کو نئی شکل اور اردو نثر کو نئی صورت عطا کی اس کا نام سر سید احمد خاں ہے۔ جدید تعلیم کے محرک اور جدید اردو نثر کے بانی سر سید احمد خاں نے صرف طرز تحریر ہی نہیں بلکہ ہندوستانیوں کے طرز احساس کو بھی بدلا۔ انہوں نے سائنسی، معروضی اور منطقی طرز فکر کو فروغ دیا، عقلیت کی بنیادیں مضبوط کیں۔ ان کی تحریک نے شاعروں اور نثر نگاروں کی ایک بڑی تعداد کو متاثر کیا۔ سر سید کا شمار ہندوستان کے عظیم ریفارمرس میں ہوتا ہے۔ سر سید احمد کی پیدائش ۱۷ اکتوبر ۱۸۱۷ میں دلی کے سید گھرانے میں ہوئی۔ ان کے والد سید متقی محمد شہنشاہ اکبر ثانی کے مشیر تھے۔ دادا سید ہادی عالمگیر شاہی دربار میں اونچے منصب پر فائز تھے اور نانا جان خواجہ فریدالدین شہنشاہ اکبر ثانی کے دربار میں وزیر تھے۔ پورا خانوادہ مغلیہ دربار سے وابستہ تھا۔ ان کی والدہ عزیز النساء نہایت مہذب خاتون تھیں۔ سر سید کی ابتدائی زندگی پر ان کی تربیت کا بہت گہرا اثر ہے۔ اپنے نانا خواجہ فرید الدین سے انہوں نے تعلیم حاصل کی اور پھر اپنے خالو مولوی خلیل اللہ کی صحبت میں عدالتی کام کاج سیکھا۔ سر سید کو پہلی ملازمت آگرہ کی عدالت میں بطور نائب منشی ملی اور پھر اپنی محنت سے ترقی پاتے رہے۔ مین پوری اور فتح پور سیکری میں بھی خدمات انجام دیں۔ دلی میں صدر امین ہوئے۔ اس کے بعد جنور میں اسی عہدے پر فائز رہے۔ مراد آباد میں صدر الصدور کی حیثیت سے تعیناتی ہوئی۔ یہاں سے غازی پور اور پھر بنارس میں مامور رہے۔ ان علاقوں میں حسن خدمات کی وجہ سے بہت مقبول رہے۔ جس کا اعتراف کرتے ہوئے برطانوی حکومت نے ۱۸۸۸ میں 'سر' کا خطاب عطا کیا۔ ان علاقوں میں قیام اور قوم کی مجموعی صورت حال نے سر سید کو بے چین کر دیا۔ بغاوت اور شورش نے بھی ان کے ذہن کو بہت متاثر کیا۔ قوم کی فلاح کے لیے وہ بہت کچھ سوچنے پر مجبور ہوئے۔ اس اندھیرے میں انہیں نئی تعلیم کی روشنی ہی واحد سہارا نظر آئی جس کے ذریعہ وہ پوری قوم کو جمود سے نکال سکتے تھے۔ چنانچہ انہوں نے یہ تہیہ کیا کہ اس قوم کے ذہن سے انگریزی زبان اور مغربی علوم سے نفرت کو ختم کرنا ہوگا۔ تہیہ ان پر بند کئے گئے سارے دروازے کھل سکتے ہیں ورنہ یہ پوری قوم خانسامان اور خدمت گار بن کر رہ جائے گی۔ اسی جذبے اور مقصد کے تحت انہوں نے ۱۸۶۴ میں غازی پور میں سائنٹفک سوسائٹی قائم کی۔ ۱۸۷۰ میں 'تہذیب الاخلاق' جاری کیا۔ سائنٹفک سوسائٹی کا مقصد مغربی زبانوں میں لکھی گئی کتابوں کا اردو میں ترجمہ کرنا تھا اور 'تہذیب الاخلاق' کی اشاعت کا مقصد عام مسلمانوں کی ذہن سازی تھا۔ ۱۸۷۵ میں علی گڑھ میں مدرسۃ العلوم پھر محمدن اور ہینٹل کالج کے قیام کے پیچھے بھی یہی جذبہ اور مقصد کار فرما تھا۔ سر سید کو اپنے اس مقصد میں کامیابی ملی اور آج علی گڑھ مسلم یونیورسٹی کی شکل میں سر سید کے خوابوں کا پرچم پوری دنیا میں لہرا رہا ہے۔ سر سید نے علی گڑھ تحریک کو جو شکل عطا کی تھی اس نے ہندوستانی قوم اور معاشرہ کو بہت سی سطحوں پر متاثر کیا ہے۔ اس تحریک نے اردو زبان و ادب کو نہ صرف نئی وسعتوں سے ہمکنار کیا بلکہ اسالیب بیان اور موضوعات کو تبدیل کرنے میں بھی اس کا اہم کردار رہا ہے۔ اردو نثر کو سادگی، سلاست سے آشنا کیا، ادب کو مقصدی حیثیت عطا کی، ادب کو زندگی اور اس کے مسائل سے جوڑا۔ اردو نظم میں فطرت نگاری کو رائج کیا۔ سر سید نے اپنی نثر میں سادگی اور معروضیت کو قائم کیا اور سر سید کے رفقا نے بھی اس طرز کو اختیار کیا۔ خواجہ الطاف حسین حالی، علامہ شبلی، مولوی نذیر احمد، مولوی ذکاء اللہ سبھی نے تحریک علی گڑھ سے روشنی حاصل کی اور اردو زبان و ادب کو فکر و نظر کے نئے زاویے دیے۔ سر سید نے بھی اپنی تصانیف میں اس کا التزام رکھا ان کی تصانیف میں آثار الصنادید، اسباب بغاوت ہند، خطبات احمدیہ، تفسیر القرآن، تاریخ سرکشی جنور بہت اہم ہیں۔ آثار الصنادید دلی کی قدیم تاریخی عمارتوں کے حوالے سے ایک قیمتی دستاویز ہے تو 'اسباب بغاوت ہند' میں غدر کے احوال درج ہیں۔ اس کتاب کے ذریعہ انہوں نے انگریزوں کی بدگمانی دور کرنے کی کوشش کی ہے۔ 'خطبات احمدیہ' میں اس عیسائی مصنف کا جواب ہے جس نے اسلام کی شبیہ مسخ کرنے کی کوشش کی تھی۔ 'تفسیر القرآن' سر سید کی ممتاز عہ کتاب ہے جس میں انہوں نے قرآن کی عقلی تفسیر کی اور معجزات سے انکار کیا۔ سر سید کے سفر نامے اور مقالات بھی کتابی شکل میں منظر عام پر آچکے ہیں۔ ایک عظیم تعلیمی تحریک کے بانی سر سید احمد خاں کا انتقال ۲۷ مارچ ۱۸۹۸ میں ہوا۔ وہ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ کی جامع مسجد کے احاطے میں مدفون ہیں۔

Farida Bano BA II

دوستی

دوستی عام ہے لیکن اے دوست
دوست ملتا ہے بڑی مشکل سے
(حفیظ ہوشیارپوری)

دوستی ایک بہت ہی قیمتی اور خاص رشتہ ہوتا ہے۔ جس کا سچا دوست ہو وہ انسان اس دنیا میں خوش قسمت ہے۔ یہاں تک کہ اگر آپ کے پاس دنیا کی دولت اور لذت ہے لیکن پھر بھی آپ اتنا خوش نہیں رہ سکتے جتنا کہ ایک دوست کے ساتھ خوش رہ سکتے ہیں۔ اگر آپ کے پاس کچھ بھی نہ ہو اور صرف ایک سچا دوست ہو تو آپ اس کے ساتھ اپنی زندگی کو اچھے سے بسر کر سکتے ہیں۔ ایک شخص کو اپنی خوشی اور غم بانٹنے کے لئے ایک سچے دوست کی ضرورت ہوتی ہے۔ وہ چیزیں جو وہ اپنے کنبے کے ساتھ بانٹ نہیں سکتے لیکن دوست کے ساتھ بانٹ سکتے ہیں، ذہنی مایوسی سے بچ سکتے ہیں اور صحت مند زندگی گزار سکتے ہیں۔ اگر آپ کے پاس ایک سچا دوست نہیں تو پھر آپ کی زندگی اطمینان کے ساتھ نہیں گزر سکتی اور وہ ہمیشہ بے چین رہتا ہے۔ ایک حقیقی دوست ہمارے جذبات کو سمجھتا ہے اور ان پر قابو پانے میں ہماری مدد کرتا ہے۔

دوستی کسی کے ساتھ بھی ہوسکتی ہے چاہے وہ ساتھی ہو، ہم جماعت ہو، رشتہ دار ہو یا ہمسایہ ہو۔ سچی دوستی نہ تو عمر دیکھتی ہے اور نہ ہی ظاہری شکل اور نہ ہی دولت۔ یہ واحد تعلق ہے جو فرد خود ہی چنتا ہے باقی سب رشتے جو ہمیں کنبے سے ملتے ہیں ان کے کوئی نہ کوئی معنی ضرور ہوتے ہیں لیکن یہ دوستی رشتہ ایک ایسی چیز ہے جو بغیر کسی معنی کے کیا جاتا ہے۔ زندگی میں حقیقی دوستی کا حصول آسان کام نہیں ہے لیکن جب ایسا دوست مل جاتا ہے تو کوئی بھی اپنی سچی دوستی کو کسی قیمت پر نہیں کھونا چاہتا ہے۔ سچی دوستی میں ہم اپنے دوست کی بھلائی کے لئے سب کچھ قربان کر سکتے ہیں۔ دوستی میں دوست اپنے دوست کو ایک دوسرے کی برائی کے بارے میں فکر کیے بغیر منفی سے مثبتیت کی طرف بڑھنے میں مدد کرتا ہے۔ دوستی میں ہم ایک دوسرے کا خیال رکھتے ہیں اور اپنے دوست کی بھلائی کے لئے کچھ بھی کرنے کو تیار ہو جاتے ہیں۔

کچھ دوستیاں ایسی ہوتی ہیں جو بڑھاپے تک قائم رہتی ہیں اور بڑھاپے میں ایک دوسرے کی مدد بھی کرتی ہیں۔ دوستی ہمیں زندگی میں بہت سے کھٹے اور میٹھے تجربات دیتی ہے جس سے ہم بہت کچھ سیکھتے ہیں۔ کچھ لوگ چالپوسی کرتے ہیں اور اپنے فائدے کے لیے اچھے دوست بننے کا بہانہ کرتے ہیں لیکن ایک سچا دوست ہمیشہ چالپوسی کے بغیر بات کرتا ہے اور یہاں تک کہ ہمیں اپنی غلطیوں کو سدھارنے کی طرف راغب کرتا ہے۔ ایک دوسرے کی دیکھ بھال اور مدد کرنے سے یہ تعلق اور مضبوط ہوتا ہے۔ ہمیں سچے دوست کے انتخاب میں محتاط رہنا چاہئے۔ ایک سچا دوست ہمیں کبھی بھی غلط راہ اختیار کرنے کی ترغیب نہیں دیتا۔ اگر آپ کا دوست آپ کو غلط راستے پر لے جا رہا ہے تو اس انسان سے ہوشیار رہیں اور فاصلہ رکھیں کیونکہ سچا دوست آپ کو کوئی غلط کام نہیں کرنے دے گا۔

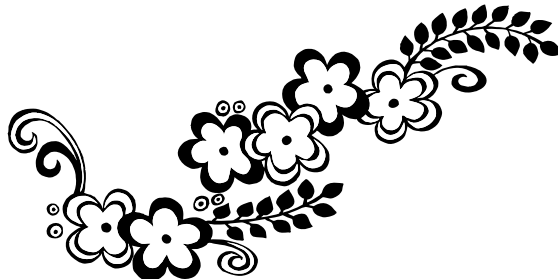
وڑ کر آج غلط فہمی کی دیواروں کو
دوستو اپنے تعلق کو سنوارا جائے
(سنتوش کھروڑکر)

ہماری اہمیت یا عزت نفس کی وجہ سے کئی بار ہماری دوستی ٹوٹ جاتی ہے اور ہم ایک اچھے دوست سے محروم ہو جاتے ہیں۔ لیکن اپنی اہمیت کو اپنے دوست سے بڑا مت سمجھو اور اپنے دوست کو زیادہ اہمیت دے کر اپنی دوستی کو محفوظ رکھنے کی کوشش کرو کیوں کہ ایک بار دراڑیں پڑ گئیں پھر اسی اعتماد کو قائم کرنا ناممکن ہے۔

ایک سچے دوست کی ہمیشہ ہر انسان کو تلاش کرنی چاہیے کیونکہ سچا دوست خدا کا سب سے خوبصورت اور قیمتی تحفہ ہوتا ہے۔ دوستی کسی بھی شخص کی زندگی میں ایک ستون کی حیثیت سے کام کرتی ہے جو اسے نازک وقتوں میں ثابت قدم رہنے میں مدد دیتی ہے اور زندگی کے مشکل اوقات میں معاون ثابت ہوتی ہے۔ لہذا جو انسان دوستی کی قدر کرتا ہے وہ اپنی زندگی میں خوش رہتا ہے۔

دوستی کو برا سمجھتے ہیں
کیا سمجھ ہے وہ کیا سمجھتے ہیں

(نوح ناروی)

BA-II_ ثانیہ صدف

سر سید احمد خان ہندوستان میں جس شخص نے تعلیم کو نئی شکل اور اردو نثر کو نئی صورت عطا کی اس کا نام سر سید احمد خاں ہے۔ جدید تعلیم کے محرک اور جدید اردو نثر کے بانی سر سید احمد خاں نے صرف طرز تحریر ہی نہیں بلکہ ہندوستانیوں کے طرز احساس کو بھی بدلا۔ انہوں نے سائنسی، معروضی اور منطقی طرز فکر کو فروغ دیا، عقلیت کی بنیادیں مضبوط کیں۔ ان کی تحریک نے شاعروں اور نثر نگاروں کی ایک بڑی تعداد کو متاثر کیا۔ سر سید کا شمار ہندوستان کے عظیم ریفارمرس میں ہوتا ہے۔ سید احمد کی پیدائش ۱۷ اکتوبر ۱۸۱۷ میں دلی کے سید گھرانے میں ہوئی۔ ان کے والد سید متقی محمد شہنشاہ اکبر ثانی کے مشیر تھے۔ دادا سید ہادی عالمگیر شاہی دربار میں اونچے منصب پر فائز تھے اور نانا جان خواجہ فرید الدین شہنشاہ اکبر ثانی کے دربار میں وزیر تھے۔ پورا خانوادہ مغلیہ دربار سے وابستہ تھا۔ ان کی والدہ عزیز النساء نہایت مہذب خاتون تھیں۔ سر سید کی ابتدائی زندگی پر ان کی تربیت کا بہت گہرا اثر ہے۔ اپنے نانا خواجہ فرید الدین سے انہوں نے تعلیم حاصل کی اور پھر اپنے خالو مولوی خلیل اللہ کی صحبت میں عدالتی کام کاج سیکھا۔ سر سید کو پہلی ملازمت اگرہ کی عدالت میں بطور نائب منشی ملی اور پھر اپنی محنت سے ترقی پاتے رہے۔ مین پوری اور فتح پور سیکری میں بھی خدمات انجام دیں۔ دلی میں صدر امین ہوئے۔ اس کے بعد بجنور میں اسی عہدے پر فائز رہے۔ مراد آباد میں صدر الصدور کی حیثیت سے تعیناتی ہوئی۔ یہاں سے غازی پور اور پھر بنارس میں مامور رہے۔ ان علاقوں میں حسن خدمات کی وجہ سے بہت مقبول رہے۔ جس کا اعتراف کرتے ہوئے برطانوی حکومت نے ۱۸۸۸ میں 'سر' کا خطاب عطا کیا۔ ان علاقوں میں قیام اور قوم کی مجموعی صورت حال نے سر سید کو بے چین کر دیا۔ بغاوت اور شورش نے بھی ان کے ذہن کو بہت متاثر کیا۔ قوم کی فلاح کے لیے وہ بہت کچھ سوچنے پر مجبور ہوئے۔ اس اندھیرے میں انہیں نئی تعلیم کی روشنی ہی واحد سہارا نظر آئی جس کے ذریعہ وہ پوری قوم کو جمود سے نکال سکتے تھے۔ چنانچہ انہوں نے یہ تہیہ کیا کہ اس قوم کے ذہن سے انگریزی زبان اور مغربی علوم سے نفرت کو ختم کرنا ہوگا۔ تبھی ان پر بند کئے گئے سارے دروازے کھل سکتے ہیں ورنہ یہ پوری قوم خانسامان اور خدمت گار بن کر ہی رہ جائے گی۔ اسی جذبے اور مقصد کے تحت انہوں نے ۱۸۶۴ میں غازی پور میں سائنٹفک سوسائٹی قائم کی۔ ۱۸۷۰ میں 'تہذیب الاخلاق' جاری کیا۔ سائنٹفک سوسائٹی کا مقصد مغربی زبانوں میں لکھی گئی کتابوں کا اردو میں ترجمہ کرنا تھا اور 'تہذیب الاخلاق' کی اشاعت کا مقصد عام مسلمانوں کی ذہن سازی تھا۔ ۱۸۷۵ میں علی گڑھ میں مدرسۃ العلوم پھر محمدن اور بینٹل کالج کے قیام کے پیچھے بھی یہی جذبہ اور مقصد کار فرما تھا۔ سر سید کو اپنے اس مقصد میں کامیابی ملی اور آج علی گڑھ مسلم یونیورسٹی کی شکل میں سر سید کے خوابوں کا پرچم پوری دنیا میں لہرا رہا ہے۔ سر سید نے علی گڑھ تحریک کو جو شکل عطا کی تھی اس نے ہندوستانی قوم اور معاشرہ کو بہت سی سطحوں پر متاثر کیا ہے۔ اس تحریک نے اردو زبان و ادب کو نہ صرف نئی وسعتوں سے ہمکنار کیا بلکہ اسالیب بیان اور موضوعات کو تبدیل کرنے میں بھی اس کا اہم کردار رہا ہے۔ اردو نثر کو سادگی، سلاست سے آشنا کیا، ادب کو مقصدی حیثیت عطا کی، ادب کو زندگی اور اس کے مسائل سے جوڑا۔ اردو نظم میں فطرت نگاری کو رایج کیا۔ سر سید نے اپنی نثر میں سادگی اور معروضیت کو قائم کیا اور سر سید کے رفقا نے بھی اس طرز کو اختیار کیا۔ خواجہ الطاف حسین حالی، علامہ شبلی، مولوی نذیر احمد، مولوی ذکاء اللہ سبھی نے تحریک علی گڑھ سے روشنی حاصل کی اور اردو زبان و ادب کو فکر و نظر کے نئے زاویے دیے۔ سر سید نے بھی اپنی تصانیف میں اس کا التزام رکھا ان کی تصانیف میں آثار الصنادید، اسباب بغاوت ہند، خطبات احمدیہ، تفسیر القرآن، تاریخ سرکشی بجنور بہت اہم ہیں۔ 'آثار الصنادید' دلی کی قدیم تاریخی عمارتوں کے حوالے سے ایک قیمتی دستاویز ہے تو 'اسباب بغاوت ہند' میں غدر کے احوال درج ہیں۔ اس کتاب کے ذریعہ انہوں نے انگریزوں کی بدگمانی دور کرنے کی کوشش کی ہے۔ 'خطبات احمدیہ' میں اس عیسائی مصنف کا جواب ہے جس نے اسلام کی شبیہ مسخ کرنے کی کوشش کی تھی۔ 'تفسیر القرآن' سر سید کی ممتاز عہ کتاب ہے جس میں انہوں نے قرآن کی عقلی تفسیر کی اور معجزات سے انکار کیا۔ سر سید کے سفر نامے اور مقالات بھی کتابی شکل میں منظر عام پر آچکے ہیں۔ ایک عظیم تعلیمی تحریک کے بانی سر سید احمد خان کا انتقال ۲۷ مارچ ۱۸۹۸ میں ہوا۔ وہ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ کی جامع مسجد کے احاطے میں مدفون ہیں۔

Farida Bano BA II

ماں ایک نعمت

جب انسان دنیا میں آتا ہے تو وہ مکمل طور پر اپنے والدین کا محتاج ہوتا ہے اور خدا نے ماں کے دل میں اولاد کے لئے ایک نرمی پیدا کی ہے جس کے آنچل کی چھاؤں میں ہم ہم اپنی ہر مشکل اور پریشانی سے محفوظ ہوتے ہیں۔ اللہ تعالیٰ نے ماں کے روپ میں ہمیں ایسا تحفہ عطا فرمایا ہے جس کی مثال آپ ہے۔ اللہ تعالیٰ اس عظیم ہستی کے ذریعے زندگی بھر ہماری مدد فرماتا ہے جس کا ہمیں احساس تک نہیں ہوتا ہے۔ بچپن میں ہمیں کن کن مشکلات سے ہمارے والدین بچاتے ہیں لیکن جب ہم کسی کے والدین بنے گے ہم تبھی جان پائے گے کہ کیا کیا مشکلات کا سامنا انہیں کرنا پڑا تھا۔

بے شک ناں ایک بیش بہا دولت ہے

ماں کا درجہ دنیا میں سب زیادہ قابل احترام ہے اس کے علاوہ ماں کو محبت اور قربانی کی علامت سمجھا جاتا ہے ماں جتنی قربانیاں اپنی اولاد کے لئے دیتی ہے اس کے مد مقابل دنیا میں کوئی اور شے نہیں ہے ماں بے شک قابل رشک ہستی ہے تبھی تو خدا نے فرمایا ہے کہ ماں کے قدموں تلے جنت ہے، بے شک ماں ایک عظیم دولت ہے جو اللہ تعالیٰ نے ہمیں عطا فرمائی ہے ہم اس پر جتنا شکر گزار ہوں کم ہے۔

Saniya Naaz BA-II

والد ایک عظیم ہستی

باپ ایک سائبان شفقت ہے جس کے سائے میں اولاد پروان چڑھتی ہے۔ باپ کے ہوتے ہوئے اولاد خود کو محفوظ سمجھتی ہے۔ باپ کے ہوتے ہوئے بیٹے بے فکری کی زندگی بسر کرتے ہیں۔ جیسے ہی باپ کا سایہ عافیت سر سے اٹھتا ہے تو فوراً ہی اولاد کو محسوس ہوتا ہے کہ اس کے سر پر کتنا بوجھ آن پڑا ہے۔ باپ دنیا میں اللہ رب العزت کی عظیم نعمت ہے۔ انسان جو کچھ بھی ہے والد ہی کی وجہ سے ہے۔ والد اپنی اولاد کی پرورش کے لیے اپنی جان تک لڑا دیتا ہے۔ وہ اپنی ساری زندگی اولاد کی راحت رسانی میں صرف کر دیتا ہے۔ دنیا کی تمام نعمتیں اولاد کو لاکر دینے کی کوشش کرتا ہے، جس کے لیے اپنی خواہشات کو بھی دبا دیتا ہے۔ دنیا میں کوئی شخص کسی دوسرے کو خود سے آگے جاتا ہوا نہیں دیکھ سکتا، کسی دوسرے کو خود سے زیادہ ترقی کرتا ہوا دیکھ کر شاید ہی کوئی خوش ہو لیکن والد کی شخصیت ایسی ہے کہ وہ چاہتا ہے اس کی اولاد اس سے آگے بڑھے۔ وہ بچوں کو ترقی کرتا ہوا دیکھ کر پھولا نہیں سماتا۔ خود اپنے بچوں کے بہترین مستقبل کے لیے کوشش کرتا ہے، وہ چاہتا ہے کہ جو کام میں نہیں کر سکا میرے بچے کریں۔ والد ایک ایسا مقدس محافظ ہے جو ساری زندگی اولاد کی نگہبانی کرتا ہے۔

اللہ رب العزت نے بھی والدین کی عظمت کا جابجا تذکرہ فرمایا ہے۔ ان کی عظمت بیان فرماتے ہوئے تلقین کی ہے کہ ان کا ہر حکم بجا لاؤ سوائے اس حکم کے جس میں اللہ کی نافرمانی ہو اور ان کے سامنے اف تک نہ کہو۔ ان کے سامنے عاجزی اختیار کرو۔ بڑھاپے میں ان کا خیال رکھو۔ ان کی خدمت کر کے اپنے لیے حصول جنت کا راستہ ہموار کرو۔ ایک مرتبہ حضرت جبریل علیہ السلام نے نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے سامنے یہ بددعا فرمائی کہ ہلاک ہو جائے وہ شخص جو اپنے والدین کو بڑھاپے کی حالت میں پائے اور ان کی خدمت کر کے جنت نہ حاصل کر سکے تو آپ صلی اللہ علیہ وسلم نے جواب میں فرمایا: آمین۔ اس سے معلوم ہوا کہ والدین کی خدمت نہ کرنا بالخصوص جب وہ بڑھاپے میں پہنچ جائیں کتنی بڑی بد نصیبی ہے۔ ایک موقع پر باپ کا مقام بیان کرتے ہوئے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا: ”باپ جنت کے بیج کا دروازہ ہے، اگر تو چاہے تو اس دروازے کی حفاظت کر یا اس کو ضائع کر دے۔“ حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ بیان کرتے ہیں کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا: ”وہ شخص ذلیل و رسوا ہوا، وہ شخص ذلیل و رسوا ہوا، وہ شخص ذلیل و رسوا ہوا۔ صحابہ رضی اللہ عنہم نے عرض کی، یا رسول اللہ ﷺ کون؟ آپ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا جس نے اپنے ماں باپ میں سے دونوں یا کسی ایک کو بڑھاپے میں پایا اور پھر (ان کی خدمت کر کے) جنت میں داخلے کا حق دار نہ بن سکا۔“ ایک صحابی نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کی خدمت میں حاضر ہوئے اور عرض کی یا رسول اللہ ﷺ میرا باپ میرا سارا مال خرچ کر دیتا ہے، آپ صلی اللہ علیہ وسلم نے ان کے والد کو بلایا۔ جب والد کو معلوم ہوا کہ ان کے بیٹے نے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے ان کی شکایت کی ہے تو انہیں بہت رنج ہوا۔ راستے میں چلتے ہوئے انہوں نے دل میں کچھ اشعار کہے۔ جب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی خدمت میں پہنچے تو آپ ﷺ نے فرمایا کہ پہلے مجھے وہ اشعار سنائیے جو آپ نے راستے میں کہے ہیں۔ وہ مخلص صحابی تھے، سمجھ گئے کہ وہ اشعار جو ابھی تک میرے کانوں نے بھی نہیں سنے، وہ بھی اللہ تعالیٰ نے سن لیے اور رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کو خبر بھی کر دی ہے۔ انہوں نے وہ اشعار سنائے شروع کیے۔ خلاصہ کچھ یوں ہے: ”میں نے تجھے بچپن میں غذا دی اور تمہاری ہر ذمہ داری اٹھائی، تمہارا سب کچھ میری کمائی سے تھا۔ جب کسی رات تم بیمار ہو جاتے تو میں بیداری میں رات گزارا دیتا۔ میرا دل تمہاری ہلاکت سے ڈرتا رہا، حالانکہ میں جانتا تھا کہ موت کا ایک دن مقرر ہے۔ جب تو اس عمر کو پہنچ گیا تو پھر تم نے میرا بدلہ سخت روئی اور سخت گوئی سے دیا۔ جیسا کہ تم مجھ پر احسان و انعام کر رہے ہو۔ کم از کم اتنا ہی حق مجھے دے دیتے جتنا ایک شریف پڑوسی دیتا ہے۔ کم از کم مجھے پڑوسی کا حق ہی دیا ہوتا۔.....“ جب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے یہ اشعار سنے تو بیٹے سے فرمایا کہ ”تو اور تیرا مال سب تیرے باپ کا ہے.....“

اس سے معلوم ہوا کہ باپ کے دل سے نکلنے والی آہ کتنی جلدی عرش تک پہنچتی ہے، اس لیے والدین کے لیے راحت کا ذریعہ بننا چاہیے نہ کہ اذیت رسانی کا۔ ماں باپ کو ہمیشہ خوش رکھنے کی کوشش کرنی چاہیے تاکہ ان کے دل سے دعائیں نکلیں۔ ماں باپ کی خدمت سے زندگی میں خوشحالی آتی ہے، رزق میں برکت ہوتی ہے، اولاد فرمانبردار ہوتی ہے، دعائیں اور عبادت اللہ رب العزت کی بارگاہ میں قبول ہوتی ہیں۔ اللہ تعالیٰ کی خوشنودی باپ کی خوشنودی میں ہے اور اللہ تعالیٰ کی ناراضی باپ کی ناراضی میں پوشیدہ ہے۔ اپنے بیوی بچوں کی

طرح بلکہ ان سے بھی بڑھ کر اپنے ماں باپ کی ضروریات زندگی کا خیال رکھنا اولاد کے ذمہ فرض ہے۔ والدین کے سامنے اونچی آواز میں بات نہ کی جائے، ان کی ہر ضرورت کا خیال رکھا جائے، انہیں آرام و سکون پہنچانے کی کوشش کی جائے، ان کا ذکر اچھے الفاظ میں کیا جائے۔ کثرت سے والدین کے لیے یہ قرآنی دعا مانگی جائے: ”رب ارحمہما کما ربیبانی صغیراً“ یعنی اے میرے پروردگار تو ان پر رحمت فرما، جیسا کہ انہوں نے مجھے بچپن میں پالا۔

ماحول میں بڑھتی آلودگی اور حفاظتی تدابیر بنانسانی صحت کے لیے کھلی فضا اور صاف ہوا بے حد ضروری ہے لیکن آج کے ترقی یافتہ دور میں انسان کو سانس لینے کیلئے صاف ہوا میسر سر ہے اور نہ ہی کھلی فضا وہ آلودہ اور زہریلی فضا میں زندگی گزارنے پر مجبور ہے جس کے سبب طرح طرح کی جسمانی اور نفسیاتی بیماریوں کا شکار ہو رہے ہیں۔ فضائی آلودگی پر قابو پانے کے لئے اسلام نے درخت لگانے اور ان کی حفاظت کرنے پر زور دیا ہے۔ جس سے فضائی آلودگی پر قابو پانے کے لئے مدد ملتی ہے۔ سیرت طیبہ کے مطالعے سے معلوم ہوتا ہے کہ آپ ﷺ نے بفس نفیس درخت لگانے اور ایسا کرنے کی ترغیب بھی دی تھی اسی طرح آپ ﷺ نے زمین کو غیر آباد چھوڑنے کی بجائے اسے کاشتکاری اور زراعت کے ذریعے ہرا بھرا رکھنے کی ترغیب دی چنانچہ حضرت انس بن مالک رضی اللہ عنہ سے مروی ہے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا جب کوئی مسلمان کاشتکاری کرتا ہے پھر اس میں سے کوئی پرندہ انسان یا حیوان کھاتا ہے تو وہ اس کے لئے صدقہ ہے آپ ﷺ نے ایک اور موقع پر ارشاد فرمایا یا جو شخص کوئی درخت لگاتا ہے تو جتنے اس کو پھل لگتے ہیں اتنا ہی اللہ تعالیٰ اس شخص کو اجر و ثواب سے نواز تا ہے نبی کریم ﷺ نے جس طرح پودے لگانے کی ترغیب دی اسی طرح بلا وجہ پیڑ کاٹنے سے بھی منع فرمایا ہے آلودگی کی ایک قسم زمینی آلودگی بھی ہے پوری دنیا میں بالخصوص ہندوستان میں یہ بھی ایک سنگین مسئلہ بن چکی ہے زمینی آلودگی کی وجوہات میں سے بڑی وجہ ارد گرد کے ماحول کا صاف نہ رکھنا بھی ہے بلاوجہ دیگر جگہ گندگی پھیلانا اور کوڑا کرکٹ ڈالنا زمینی آلودگی کو جنم دیتا ہے ہے نبی کریم ﷺ وسلم نے اس سے بچاؤ کے لئے جو اصول بتائے ہیں ان میں گلیوں محلوں اور راستوں کی صفائی بھی شامل ہے آپ کے مطابق احادیث مبارکہ میں گندگی پھیلانے سے منع فرمایا اور گندگی پھیلانے والوں کی مذمت فرمائی اسلام نے صفائی کو نصف ایمان قرار دیا ہے جس میں صرف جسمانی ہی نہیں گھر اور دیگر مقامات کو بھی صاف ستھرا رکھنے کو بھی اہمیت دی گئی ہے آپ صلی اللہ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا ہے شک اللہ پاک پاکیزگی کو پسند کرتا ہے، ان یہودیوں کی مشابہت اختیار نہ کرو جو اپنے گھروں میں کوڑا کرکٹ جمع کرتے ہیں آپ ﷺ کا اسوہ حسنہ ہمیں ہر جگہ اپنی ذمہ داریوں کا احساس دلاتا ہے۔ آپ صلی اللہ علیہ وسلم نے ارشاد فرمایا کہ تین جگہوں کو آلودہ کرنے سے بچو جو جہاں سے پانی استعمال کرتے ہیں ہیں سایہ دار جگہ جہاں پر لوگ بیٹھتے ہیں اور راستے جہاں سے لوگوں کا گزر ہوتا ہے بے یہاں رفع حاجت نہ کرو، پانی کے بغیر انسان کی زندگی کا تصور تک نہیں کیا جا سکتا ایک طرف تو دنیا یا پانی کے ذخائر سکڑتے جا رہے ہیں دوسری طرف ان ذخائر کو آلودگی کا سامنا ہے اور اس کا ذمہ دار کوئی نہیں بلکہ انسان خود ہے۔ ہماری صنعتیں ایک طرف فضا میں مضر صحت دھواں چھوڑ کر ہوا کو آلودہ کر رہی ہیں تو دوسری جانب زہریلا صنعتی فضلہ کسی روک ٹوک کے بغیر تالابوں، ندیوں، دریاؤں وغیرہ میں جارہا ہے جس سے نہ صرف آبی حیات متاثر ہو رہی ہے بلکہ یہ آلودہ پانی انسانی جان کے لیے بھی انتہائی خطرناک ہے اس ضمن میں اسلام کے احکام واضح ہیں جن میں ہر اس کام کی ممانعت کی گئی ہے جو پانی کو آلودہ کرتے ہیں ہیں نبی کریم نے پانی میں پیشاب کرنے سے بھی منع فرمایا ہے۔ ہمیں پانی ڈھانپ کر رکھنے کا بھی حکم دیا ہے ماہرین کے مطابق دنیا بھر میں ہر سال تین ملین افراد پانی کے باعث پیدا ہونے والی بیماریوں سے ہلاک ہو جاتے ہیں ان بیماریوں میں ٹائیفائیڈ ڈیپٹائٹس بی اور ہیضہ شامل ہیں ان کی سب سے بڑی وجہ انسانی فضلہ ہے جو پانی میں مل جاتا ہے، ان کا کہنا ہے کہ ان بیماریوں سے بچاؤ کے لئے سیوریج نظام کی بہتری کے ساتھ عوام تک پینے کا صاف پانی پہنچانا بھی ضروری ہے مجھے بحیثیت انسان ہونے کے اس المیے کے بارے میں سوچ کر بہت دکھ ہو رہا ہے کہ بغیر کسی بیماری کے صرف آلودگی کی وجہ سے کئی زندگیاں متاثر ہو رہی ہے اب اگر ہم ماحولیاتی آلودگی کی باعث بننے والے اسباب کا ذکر کرتے ہیں تو اس میں درخت کا کاٹنا بڑھتی ہوئی ٹریفک زہریلی گیسوں کا اخراج، کچرے کے ڈھیر کو آگ لگانا کارخانوں کی زہریلی گیس کا اخراج وغیرہ وغیرہ ہے شمار وجوہات میں سے چند وجوہات بیان کی ہیں اور بد قسمتی سے ان تمام کا تعلق ہم انسانوں سے ہے، اگر ہم مثبت کردار ادا کریں اور انفرادی طور پر اپنی ذمہ داری کا احساس کرے تو یقیناً آلودگی پر قابو پا سکتے ہیں ماحول کو آلودگی کے اثرات سے بچانے کے لیے ہمیں چاہیے کہ باہر نکلتے وقت ماسک کا استعمال کرے آنکھوں پر چشمہ لگائیں پانی زیادہ سے زیادہ پئیں شجر کاری کرے فیکٹریوں میں کام کرنے والے افراد اپنے کام کے مناسب سے حفاظت کریں ہم اگر فصل کے ڈھیر اور فصلوں کو کاٹنے کے بعد ان کو آگ نہ لگائیں تو یقیناً آلودگی پر قابو پا سکتے ہیں ہم درختوں کو کاٹنے کی بجائے لگانے والے بنے یا اگر مجبوری میں کاٹنا پڑ جائے تو کاٹ کر پھر سے انہیں لگا دیں، اگر ہم آلودگی پر قابو پانے والی ہانبرڈ گاڑیوں کا استعمال کیا کریں۔ جہاں پیدل جا سکتے ہیں وہاں پر پیدل جائیں اور سائیکل کا زیادہ سے زیادہ استعمال کرے تو بے شک ہم آلودگی پر قابو پا سکتے ہیں۔ اگر ابھی ہم نے اپنا کردار ادا کر کے ماحولیاتی آلودگی پر قابو نہ پایا تو جہاں ہم اپنی زندگی میں اپنا نقصان کر رہے ہیں وہیں اپنی آنے والی نسلوں کے رستے میں کانٹے بو نے والے بن رہے ہیں۔ سعدیہ صدف محمد وصی اللہ

... وقت کی اہمیت ...

وقت ایک دولت ہے۔ یہ اللہ کی دی ہوئی ایک قیمتی نعمت ہے۔ اس کی قدر اور عظمت وہی جانتا ہے۔ جس نے وقت کی قدر نہ کر کے سب کچھ کھو دیا۔ اور بعد میں اس کی قدر و منزلت کو پہچان کر اس نے عزت شہرت اور دولت سبھی کچھ حاصل کر لیا۔ زندگی کا ہر لمحہ وقت ہے۔ وقت کسی کا انتظار نہیں کرتا۔ اس لیے وقت کو برباد کرنا زندگی کو برباد کرنا ہے۔ اللہ نے دنیا کی نظام کی بنیاد ہی وقت کی پابندی پر رکھی ہے۔ مثلاً چاند سورج کی گردش اور طلوع و غروب ہونا۔ وقت مقررہ پر رات اور دن کی تبدیلی اور غیرہ۔ اگر یہ اپنے وقت کی پابند نہ رہے تو کائنات کا سارا نظام درہم برہم ہو جائے۔ ان مثالوں سے ہمیں وقت کی اہمیت اور پابندی کا سبق لینا چاہیے۔ کھیل کود۔ تعلیم۔ عبادت ملازمت۔ کھانے پینے اور سیر و تفریح وغیرہ سبھی موسموں میں وقت کی پابندی کا پورا پورا خیال رکھنا چاہیے۔ وقت کی اہمیت کو سمجھنے اور پابندی کرنے سے انسان کو کامیابی اور ترقی ملتی ہے۔ بڑے بڑے تاجر عالم اور فنکار بھی وقت کے پابند رہے ہیں انسان کی کامیابی کا راز وقت کی پابندی میں چھپا ہے۔ اسی لئے ہمیں چاہئے کہ ہر کام وقت کی پابندی کے حساب سے کریں۔ اور وقت کو ضائع ہونے سے بچائے بقول شاعر۔

حسن کسی کو بھاتا نہیں

گیا وقت پھر ہاتھ آتا نہیں

اسی طرح جو طالب علم وقت کی قدر کرے گا اور وقت پر محنت کرے گا وہی امتحان میں اچھے نمبروں سے پاس ہو جائے گا۔ جو وقت گزر جاتا ہے وہ وقت کبھی واپس نہیں آتا وقت ایک دولت ہے۔ اس دولت سے زیادہ سے زیادہ فائدہ حاصل کرنے کے لیے ہمیں اس کے استعمال کا سلیقہ آنا چاہیے۔ یہ سلیقہ کا پابندی وقت کا دوسرا نام ہے وقت کی پابندی کامیابی کی کنجی اور ترقی کا زینہ ہے۔ مختصراً یہ کہ جو وقت کو برباد کرتے ہیں۔ وہیں انہیں برباد کر دیتا ہے اسی لیے ہمیں چاہیے کہ ہم وقت کی پابندی کرے۔ اور کامیابی حاصل کریں پیسے سے ہر چیز خریدی جا سکتی ہے لیکن وقت نہیں جو پیسہ ہم خرچ کرتے ہیں وہ دوبارہ کمایا جا سکتا ہے۔ ضائع کر دیا جاتا ہے وہ کبھی واپس نہیں آ سکتا وقت ضائع کا مطلب ہے کہ ہم اپنی زندگی کو پریشانیوں کی طرف لے جا رہے ہیں۔ اپنی زندگی کو پریشانیوں سے بچانے کے لیے ہمیں وقت کی پابندی کرنی چاہیے۔ اور اس کی اہمیت کو اچھی طرح سمجھ لینا چاہئے۔ تمام کاموں کو ایک دوست ٹائم ٹیبل کے مطابق کرنا چاہیے۔ ہمارے والدین اور معلمین ہمیشہ اپنے تعلیم اور کام میں باقاعدگی سے رہنے کی تربیت دیتے ہیں۔ مزید یہ کہ یہ ایک بڑی عادت ہے جس کا نتیجہ کامیابی ہے خود نظم و ضبط اور وقت کی پابندی کو فروغ دینا ضروری ہے کیونکہ یہ ہمارے مستقبل کا تعین کرنے والے عوامل ہے۔ اگر ہم لاپرواہی اور کبھی بھی وقت پر کچھ نہیں کرتے۔ تو ہم واقعی پیچھے رہ جائیں گے اور مصیبت وقت میں ختم ہو جائیں گے اسی لیے وقت کا پابند ہونا ضروری ہے۔ وقت کا پابند ایک ایسی چیز ہے جو ہمیں نظم و ضبط کا پابند بناتی ہے۔ اور ہمیں معاشرے میں اپنے کام کی جگہ پہچان کرواتا ہے۔ باقاعدگی بجا طور پر وقت کی انتظام پر ہیں۔ اگر کوئی فرد وقت کا انتظام کرتا ہے۔ یہ فوری ضائع ہونے والی ایسی چیز ہے جسے نہ چھوا جا سکتا ہے اور نہ ہی اسے کسی بھی طریقے سے ذخیرہ کیا جا سکتا ہے۔ برف کی طرح ہے کہ اگر آپ استعمال نہ کریں تو بھی پگھل جائے گی وقت کا کوئی نعم البدل نہیں ہے اسے استعمال نہیں کر سکتے اور نہ ہیں اسے پیشگی ضائع کر سکتے ہیں کو بہر حال آپ گزرے ہوئے لمحات کو پکڑ نہیں سکتے۔ آپ دو اوقات کے درمیان نہیں فاصلہ پیدا کر کے بھی محفوظ نہیں کر سکتے۔ کیونکہ یہ تسلسل کے ساتھ آ رہا ہے اور تسلسل کے ساتھ ہی جا رہا ہے جو وقت گزر جاتا ہے۔ وہ گزرا ہوا وقت کہلاتا ہے۔ اس کے بارے میں افسوس کے لیے بیٹھ جانا بھی وقت ضائع کرنا باعث ہے۔ جو وقت ابھی آیا نہیں ہے۔ اس کے بارے میں سوچا جا سکتا ہے۔ اور منصوبہ بندی کی جا سکتی ہے۔ مگر اسے استعمال نہیں کیا جا سکتا۔ جو وقت قابل استعمال ہے وہی ہے۔ جو آپ اس وقت گزار رہے ہیں۔ گھڑی کی جانب دیکھیے کس تیزی سے لمحے گزر رہے ہیں اور ہماری مقررہ زندگی کم ہو رہی ہے

Sadiya Ifat BA I

Home Science Department – At a Glance

Annual Report 2022-23

- 1) Breast feeding week was celebrated during the first week of August 2022 by organizing an University level poster competition. Participants from various faculties of the college actively participated in the competition. First prize was given to Miss. Raziya Tehreem where as second Prize was given to Miss. Shivani Goley.
- 2) National level cooking competition in collaboration with Department of Home Economics and IQAC on the occasion of Food safety week (5th to 12th Aug-22) was organized. In all 32 participants actively participated in it.
- 3) National Nutrition week was organized during 1st -7th Sep-22 including programs as. Group discussion, BMI testing, creative writing Quiz competition, creative logo competition, Nutrition oath, nutritious recipe awareness program. 34 participants actively participated in all the activities.
- 4) One day workshop on Women's Health and current status was organized in collaboration with Health and Hygiene committee on 23th Sep 22. Dr. Harshwardhan Malokar, leading gynecologist was the resource person for the same. 126 participants were benefited out of the workshop.
- 5) On the occasion of Sharda utsav, Fasting recipe and rangoli competitions were organized in which 62 participants actively participated in both the events.
- 6) A breast, cervix and childhood cancer awareness program was organized in collaboration with Health and Hygiene committee and Lions club Harmony. Dr. Vanadana Bagdi guided 131 participants about precautions, care and detection of the cancers'.
- 7) Two skill enhancement workshops on Tie and Dye techniques were organized during 7th to 8th Oct 2022 and 19th to 20th Nov 2022 for junior college students and home science and home economics department respectively. In all 241 students were benefited out of the skills.
- 8) A floral Rangoli workshop in collaboration with Akola. Gardens club was organized on 21st Dec 2022. Mrs. Vandana Pimpalkhare was the resource person 48 students of the department were guided by her.
- 9) Two educational visits to Balsudhar gruh and old age home were done on 19th Dec 2022 and 21st Dec 2022 respectively. 56 students were present for the same. Mr Pavan Mahajan, Miss Naina Turkar and Miss. Bhagyashree Aherkar were also present.
- 10) Paper flower making workshop was organized on 11th April 2022 under the guidance of Mrs. Vrunda Bhagat. The art of flower making was taught to 15 students by her.
- 11) An educational visit to Smile Hospital was done on 13th April 2023 respectively. 14 students were present for the same. Miss. Komal Murumkar, Miss Naina Turkar and Miss. Bhagyashree Aherkar were also present.

Dr. Sonal Kame
HOD, Home Science

ज्याच्या जवळ उमेद आहे तो कधीही हरु शकत नाही.

Department of Commerce & Management

Annual Report: - 2022-23

The Department of Commerce & Management has undertaken various students' centric, welfare and academic activities during the session 2022-23 under the guidance of Principal Dr. Charushila R. Rumale.

1. Student's Induction Programme held on 05.08. 2022 Dr. A .B. Pande was the resource person.
2. Sadbhawana Diwas celebrated on 20.08.2022 Dr. Raman Heda- Sanatan, Mr. Mohanlalji Kothari Jainism, Rev. Father Kuruvilla- Christianity, Miss. Asma Ahmed- Islam & Mr. Yash Bhatia- Sikhism were the resource person.
3. Teachers Day Celebration on 5/09/2021, Principal Dr. Charushila R. Rumale and Dr. A .B. Pande were the guest of honor
4. Banking Karyapranali me Hindi Ki Bhumika Avam Rojgar Ke Awasar organized on 10-09-2022, Ekbal Vajid Associate Circle Head, HDFC was the resource person.
5. Inauguration of Commerce Forum at the hands of Dr. Jayant Bobade, Principal S. N. College Akola on 22.09.2022.
6. Session on Basics of Start-Ups on 01. 10.2022 Dr. Nilesh Chotiya was the resource person.
7. Self-Employment-An Opportunities session on 21.10.2022 Mr.Atharva Pande, Development Officer, SBI Life was the resource person.
8. Webinar on Problem Solving & Ideation held on 10.11.2022 Dr. Anuj Kumar Goel Professor, Chandigarh University, Punjab was the resource person.
9. Webinar on My Story-Motivational Session by Successful Innovator held on 12.11.2022 Mr.Kishan Panpaliya Founding Team, Head of Revenue, Pepper Content.
10. Cyber Security Awareness Programme on 17.11.2022 Miss Roshani Wande & Miss Renuka Nale were the resource person.
11. Super Mega Career Counseling Program (CA Exam) on 26.11.2022 CA Pranay Bafna, Excecutive Member, Akola Branch of WIRC of ICAI was the resource person.
12. Career Counseling for Competitive Exam (MBA-CET) on 29.11.2022 Mr. Amit Shelgaonkar, Director, Pride Education, Akola was the resource person.
13. Investor Awareness Program & Career Opportunities in Wealth Management on 05.12.2022 Mr. Vasu Rajesh Chitlange, Academic & Career Consultant, was the resource person.
14. One Week National Online Faculty Development Program/Certificate Course on Development of MOOCs, e-Content and Teacher's e-Kit in Four Quadrant Format organized between Prof.Dr. A.K. Bakshi, Former VC, UPRTOU & PDM University & Chairman, GAD-TLC, Dr. Vimal Rarh Project Head & Joint Director- GAD-TLC of MHRD & Dr. Arun Zulka Asso..Prof. Maharaj Agrasen College, Delhi University were the resource person.
15. Awareness Campaign in Women Centric Educational Campuses held on 23.12.2022 Mrs. Geetanjali Katare Manager, RBI Mr. Prasant Barbarwar Asst. Manager, RBI & Mr. Vivek Patidar Manager, RBI were the resource person.
16. Webinar on Financial Literacy and Awareness Program on 27.01.2023 Dr. Arti Modi, BSE Financial Modeling Trainer was the resource person.
17. Awareness Webinar in Career Opportunity in Banking Sector on 09.02.2023 Mr.Sidhant Agrawal, Corporate Training Consultant was the resource person.

18. Workshop on Entrepreneurship Skill, Attitude & Behavior Development organized on 23.02.2023 Dr. Rupa Gupta, Innovation Ambassador ITC, MOE Innovation cell, Convener IIC, Smt. RDG College of Women Akola was the resource person.
19. Workshop on Achieving Problem Solution Fit & Product Market fit on 25.02.2023 Dr. A. G. Sharma, Faculty, Deptt. Of Commerce & Management Smt. RDG College of Women Akola was the resource person.
20. Workshop on Design Thinking, Critical Thinking & Innovative Design on 26.02.2023 Dr. Hamesh Babu Nanvala, Innovation Ambassador MOE & Faculty , B. N. College of Engineering Pusad. was the resource person.
21. Visit @ :- Utkarsh-PDKV, Agri-Business Incubation Center on 27.02.2023 Jointly Organized by Institutions Innovation Council & Deptt. Of Commerce & Management Smt. RDG College of Women Akola.
22. National level E-Quiz on the occasion of National Science Day on 28.02.2023 Jointly Organized by Institutions Innovation Council & Deptt. Of Commerce & Management Smt. RDG College of Women Akola.
23. National level Webinar on How to Plan for Start-Up and Legal & Ethical Steps on 17-03-2023 Dr. Rakhi Sharma, HOD Deptt. Of Mgmt. Studies, Convener, Entrepreneurship cell & skill hub (RUSA) Jai Hind College, Mumbai was the resource person.
24. Faculty And Students Exchange Program organized on 12th & 13th April 2023 Dr. Archana Khandelwal, Faculty, Commerce Department, Shankarlal Khandelwal College Akola was the resource person.
25. One day Workshop on E-filing ITR on 28-04-2023 CA Vipin .P. Chawla was the resource person.

Dr. Ambadas Pande

Vice Principal & HOD, Commerce & Management

A Snap from Inauguration of Commerce Forum

Glimpse of One Week National Online Faculty Development Program / Certificate Course On Development of MOOCs, e-Content and Teacher's e-Kit in Four Quadrant Form

श्रीमती रा.दे.गो. महिला महाविद्यालयचा कला शाखेचा अहवाल

1. दिनांक 1 ते 7 ऑगस्ट २०२२ रोजी गृह अर्थशास्त्र विभागाद्वारे स्तनपान सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते .डॉक्टर आशा निकते या प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या.
२. ६ऑगस्ट 2022 रोजी अर्थशास्त्र ,समाजशास्त्र व राज्यशास्त्र विभागाद्वारे गोरक्षण संस्थेला शैक्षणिक भेट देण्यात आली .याप्रसंगी डॉ. नितीन चौधरी, डॉ. आशिष मुठे, प्रा. स्मिता देवर यांची उपस्थिती होती.
३. दिनांक ५ ते १२ ऑगस्ट २०२२ रोजी कला विभागातील सर्व विभागांद्वारे बीए प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थिनींसाठी सात दिवस इंडक्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते .याप्रसंगी प्रा. प्रशांत ठाकरे ,नेहा खत्री यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते .सर्व विभाग प्रमुखांचे यावेळी सहकार्य मिळाले.
४. गृह अर्थशास्त्र विभागाद्वारे 10 ऑगस्ट 2022 रोजी पाककला स्पर्धा आयोजन अन्नसुरक्षा सप्ताह अंतर्गत करण्यात आले श्री सागर तेलकर यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
- ५.संगीत विभागाद्वारे स्वर संध्या अंतर्गत 20आगस्ट २०२२रोजी कृष्ण जन्माष्टमी कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता.
६. गृह अर्थशास्त्र विभागाद्वारे १ ते ७ सप्टेंबर 2022 रोजी राष्ट्रीय पोषण सप्ताह चे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. उज्वला मापारी या प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. डॉ. बाजपेयी ,डॉ. सावजीयांनी ,डॉ. ध्रुव यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
८. दिनांक ६ ते ८ सप्टेंबर 2022 रोजी समाजशास्त्र विभागाद्वारे ब्रिज कोर्सच्या आयोजन करण्यात आले होते .याप्रसंगी प्रा. नरेंद्र मानमोठे, प्रा. स्मिता देवर यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
९. कला शाखेद्वारे ५ सप्टेंबर 2022 रोजी शिक्षक दिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी कला शाखेचे सर्व विभाग प्रमुखांची उपस्थिती होती. मा. दिलीपराज गोयनका कार्यक्रमास प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते.
१०. हिंदी विभागाद्वारे ९ सप्टेंबर ते 14 सप्टेंबर २०२२ अंतर्गत हिंदी सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रा. निशाली पंचगाम प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थिती होती. याप्रसंगी विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. निभा शर्मा यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
११. १५ सप्टेंबर 2022 रोजी सामाजिक शास्त्र अभ्यास मंडळाचे आयोजन करण्यात आले होते. राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र ,अर्थशास्त्र, तत्त्वज्ञान ,इतिहास या विभागांचे विभाग प्रमुख उपस्थित होते. याप्रसंगी डॉ. प्रसन्नजीत गवई हे प्रमुख मार्गदर्शक होते.
१२. 26 सप्टेंबर 2022 रोजी कला शाखेतील प्राध्यापकांसाठी कोड आफ कंडक्ट चे आयोजन करण्यात आले होते. दिलीपराज गोयनका हे प्रमुख मार्गदर्शक होते.
१३. संस्कृत विभागाद्वारे 27 सप्टेंबर 2022 रोजी संस्कृत व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. अर्चना अंभोरे, डॉ. रवींद्र मुंद्रे प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. प्रा. प्रमिला बोरकर यांची उपस्थिती होती.
१४. हिंदी विभागाद्वारे 10 सप्टेंबर 2022 रोजी बँकिंग कार्यप्रणाली मे हिंदी भूमिका या विषयावर कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. वाजीद ईकबाल प्रमुख मार्गदर्शक होते.
१५. 15 ऑक्टोबर 2022 रोजी गृह अर्थशास्त्र , मराठी ,इंग्लिश विभागाच्या वतीने अभ्यास मंडळाचे उद्घाटनाच्या कार्यक्रम चे आयोजन करण्यात आले होते. प्राचार्य डॉ. चारुशीला रुमाले यांची उपस्थिती होती.

आपण आनंदी नसलो तर दुसऱ्यांना आनंद देणार कसा.

१६.११ ऑक्टोबर २०२२ रोजी मराठी विभागाच्या वतीने राष्ट्रीय शिक्षण दिनाच्या आयोजन करण्यात आले होते .प्रा. स्वप्निल इंगोले हे प्रमुख मार्गदर्शक होते.

१७.१२ ऑक्टोबर २०२२ रोजी समाजशास्त्र विभागाद्वारे अनाथ आश्रम ला भेट देण्यात आली. याप्रसंगी प्रा. नरेंद्र मानमोठे, प्रा. स्मिता देवर यांची उपस्थिती होती.

१८. २४ नोव्हेंबर २०२२ रोजी गृह अर्थशास्त्र विभागाद्वारे आंतर महाविद्यालयीन पुष्परचना कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते .विजय धावडे, प्रकाश पाटील प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. डॉ. उज्वला वाजपेयी यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

१९.राज्यशास्त्र विभागाद्वारे २६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी संविधान दिनाच्या आयोजन करण्यात आले .प्रा. अजय शिंगाडे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२०.राज्यशास्त्र, इतिहास, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, तत्त्वज्ञान विभागाद्वारे १० डिसेंबर २०२२ रोजी मानवी अधिकारदिनानिमित्त प्रश्नमंजुषा आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये ५२ विद्यार्थिनी सहभाग घेतला.

२१.९ डिसेंबर २०२२ रोजी समाजशास्त्र विभागाद्वारे भ्रष्टाचार विरोधी दिनानिमित्त वक्तृत्व स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. यामध्ये २९ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. प्रा. स्मिता देवर यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२२.१३ डिसेंबर २०२२ रोजी राज्यशास्त्र विभागात द्वारे नव मतदार नोंदणी अभियान राबविण्यात आले. याप्रसंगी डॉ. विनोद खैरे ,डॉक्टर आशिष मुठे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२३.मराठी ,हिंदी ,उर्दू ,संस्कृत विभागाद्वारे १५ डिसेंबर २०२२ रोजी बहुभाषिक कवी संमेलनाच्या आयोजित करण्यात आले होते .याप्रसंगी प्राचार्य डॉ. रुमाले यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२४.राज्यशास्त्र ,तत्त्वज्ञान व इतिहास विभागाच्या वतीने समाजातील महिला नेतृत्व यावर कार्यशाळा दिनांक १८ डिसेंबर २०२२ रोजी आयोजित करण्यात आली होती .डॉ. विनोद खैरे, डॉ. रवींद्र मुंद्रे, प्रा.अजय शिंगाडे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२५.संगीत विभागाद्वारे २४ डिसेंबर २०२२ रोजी मोहम्मद रफी यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त संगीतमय श्रद्धांजली व्यक्त करण्यात आली .प्रा. विजय आळशी यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

२६.राज्यशास्त्र विभागातदार १ जानेवारी २०२३ रोजी माताजी श्रीमती राधादेवी गोयनका यांच्या जयंती निमित्त प्रा. सुभाष गादीया यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

२७.हिंदी विभागाद्वारे १३ जानेवारी २०२३ रोजी राष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन करण्यात आले होते .भारत एवं विश्व पटल पर हिंदी की भूमिका या विषयावर डॉ. राजन यादव ,खैरागड यांनी मार्गदर्शन केले.

२८.२४ जानेवारी २०२३ रोजी अर्थशास्त्र विभागाद्वारे परीक्षा पे चर्चा या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते .डॉ. नितीन चौधरी हे प्रमुख मार्गदर्शक होते.

२९.राज्यशास्त्र व समाजशास्त्र विभागाद्वारे २५ जानेवारी २०२३ रोजी राष्ट्रीय मतदार दिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रसंगी डॉ. विनोद खैरे, प्रा.नरेन्द्र मानमोठे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

कधी कधी स्मितहास्य हे वाळवंटातील पाण्याच्या थेंबासारखे उपयोगी पडू शकते.

३०. 31 जानेवारी 2023 रोजी मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडाचे आयोजन मराठी विभागाद्वारे करण्यात आले होते. वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा व चर्चासत्राच्या प्रसंगी आयोजन करण्यात आले होते.
३१. 27 सप्टेंबर 2023 रोजी मराठी विभागाद्वारा मराठी भाषा गौरव दिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. चारुशिला रुमाले, डॉ. स्वप्नील इंगोले, प्रा. संजय विटे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
३२. अर्थशास्त्र विभागाद्वारे ४ मार्च 2023 रोजी टेक्नॉलॉजी अँड डॉक्युमेंटेशन यावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. नितीन चौधरी हे प्रमुख मार्गदर्शक उपस्थित होते.
३३. 21 मार्च 2023 रोजी गृह अर्थशास्त्र विभागाद्वारे जोडीदार कसा निवडावा यावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. उज्वला वाजपेयी यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
३४. 23 मार्च 2023 रोजी राज्यशास्त्र विभागातदारे जी 20 परीषदेवर सेमिनारचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. आशिष मुठे, डॉ. विनोद खैरे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
३५. १ एप्रिल 2023 रोजी अर्थशास्त्र विभागाद्वारे रिझर्व बँकेच्या स्थापना दिनानिमित्त प्रश्नमंजुषा स्पर्धाचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. नितीन चौधरी यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
३६. 20 एप्रिल 2023 रोजी राज्यशास्त्र विभागाद्वारे ग्रामपंचायत व्याळा येथे क्षेत्रभेटी चे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. विनोद खैरे, डॉ. आशिष मुठे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.
३७. इंग्रजी विभागाद्वारे १२/१०/२०२२ से २१/१०/२०२२ मध्ये Add On कोर्स चे आयोजन डॉ. शालिनी बंग यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले होते.
३८. इंग्रजी विभागाद्वारे ०२/०३/२०२३ से ११/०४/२०२३ मध्ये Bridge कोर्स चे आयोजन डॉ. शालिनी बंग यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले होते.
३९. हिंदी विभाग के द्वारा १४/१२/२०२२ को पुस्तक प्रदर्शनी को क्षेत्र भेट दी गई।
४०. हिंदी विभाग के द्वारा ०१/०४/२०२३ से ३०/०४/२०२३ तक हिंदी पत्रकारिता पर ऐडऑन कोर्स लिया गया।

डॉ. अर्चना आंभोरे
कला शाखा प्रमुख

डॉ. विनोद खैरे
कला शाखा सभ्ययक

सेवा जग फुलविते, पण प्रीती मन फुलविते.

ग्रंथालय विभागाचा वार्षिक अहवाल

उच्च शिक्षणाचा महत्वाचा कणा म्हणजे ग्रंथालय होय. आमच्या महाविद्यालयाचे ग्रंथालय समृद्ध व संगणकीकृत असून ग्रंथालयात विविध ३३४६७ पुस्तके वाचनासाठी उपलब्ध आहेत. संशोधन वृत्ती वाचकांमध्ये निर्माण व्हावी या दृष्टिकोनातून विविध विषयावरील नियतकालिके उपलब्ध करून दिले जातात. वाचकांच्या सोयीसाठी सुसज्ज असे वाचनकक्ष उपलब्ध असून याचा उपयोग विद्यार्थीनींनी भरपूर प्रमाणात घेत असतात. विद्यार्थीनींना ग्रंथालयातील साहित्याची माहिती व्हावी या करिता ग्रंथालयाची ओळख हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. ग्रंथालय आणि माहिती शास्त्राचे जनक डॉ.एस.आर.रंगनाथन यांची जयंती व पुण्यतिथी उत्साहात साजरी करण्यात आली. यावर्षी ग्रंथालयाद्वारे पुस्तक प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले. भारताचे माजी राष्ट्रपती 'मिसाईल मॅन' डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम यांची जयंती, वाचन प्रेरणा दिवस म्हणून साजरी करण्यात आली. यामध्ये विद्यार्थीनी व प्राध्यापकांचा सक्रीय सहभाग होता. ग्रंथालयाद्वारे देवाण-घेवाण, रोजगार मार्गदर्शन, संदर्भ सेवा, इंटरनेट सेवा, झेरॉक्स सेवा विद्यार्थीनींना देण्यात आल्या. विद्यार्थीनींना वादविवाद स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा या सारख्या विविध स्पर्धांसाठी वेळोवेळी मार्गदर्शन व पुस्तके उपलब्ध करून देण्यात आले. वाणिज्य व ग्रंथालय विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यापीठ स्तरीय 'स्पार्क' प्रश्नमंजुषा स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व सेवा व कार्यक्रमांमध्ये महाविद्यालयातील शिक्षक ग्रंथालय कर्मचारी व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचे विशेष योगदान लाभले.

प्रा. राम बाहेती

समन्वयक

स्पर्धा समिति अहवाल

भारतीय सेवा सदन द्वारा संचालित श्रीमती राधा देवी गोयनका महिला महाविद्यालय में वार्षिक स्नेह सम्मेलन 2023- उड़ान के अंतर्गत स्पर्धा समिति के द्वारा विविध स्पर्धाओं का आयोजन आज दिनांक -10/2/2023 को भारतीय सेवा सदन के अध्यक्ष श्री दिलीप राज जी गोयनका, उपाध्यक्ष श्री गोपी किशन जी बाजोरिया, श्री रवि कुमार जी गोयनका, सचिव आलोक कुमार जी गोयनका, प्राचार्य डॉक्टर चारुशीला रूमाले, स्नेह सम्मेलन समन्वयक प्रा. ललित भट्टी के मार्गदर्शन से स्पर्धा समिति ने विविध स्पर्धाओं का आयोजन किया जिसमें अधिक से अधिक छात्राओं ने बढ चढकर हिस्सा लियापोस्टर स्पर्धा में कुमारी रजिया खान प्रथम कुमारी प्रेरणा डोंगरे द्वितीय, कुमारी शिवानी कनगटे तृतीय, पेंटिंग स्पर्धा में कु. जानवी बोर्डे प्रथम, प्रेरणा मिर्जा मले द्वितीय, शोभा गोने तृतीय घोषवाक्य स्पर्धा में कु. श्रद्धा सुरवाड़े प्रथम, कु. प्रणाली गवली द्वितीय, मेहंदी स्पर्धा में कनिष्ठ महाविद्यालय से कु.खुशी गोयल प्रथम, कु.जानवी बोर्डे द्वितीय, कु. तानिया चावला तृतीय वरिष्ठ महाविद्यालय से कु.प्रतीक्षा येवले प्रथम कु. मेघना भगत द्वितीय, कु. वैष्णवी चावड़ा तृतीय स्थान प्राप्त किया इन सभी विजेताओं को प्रमाण पत्र दिया जाएगा पोस्टर, पेंटिंग, घोषवाक्य स्पर्धा के परीक्षक के रूप में आइक्यूएसी के समन्वयक डॉ संजय वीटें एवं स्नेह सम्मेलन के समन्वयक प्राध्यापक ललित भट्टी रहे, इन्होंने परिणाम घोषित करते हुए मार्गदर्शन भी किया, मेहंदी स्पर्धा के परीक्षक के रूप में प्रा. शीतल चांडक एवं दिव्या शर्मा रही प्रा. चांडक ने मेहंदी का परिणाम घोषित करते हुए इस कला की बारीकियों पर प्रकाश डालते हुए छात्राओं का मार्गदर्शन किया इस अवसर पर स्पर्धा समिति समन्वयक डॉक्टर निभा उपाध्याय ने सभी प्रतिभागियों का उत्साहवर्धन करते हुए विविध कलाओं का महत्व बताकर उसे रोजगार अभिमुख बताते हुए मार्गदर्शन किया प्रा. मंजू बिहाऊत ने संचालन एवं आभार प्रदर्शन किया। आयोजित स्पर्धाओं को सफल बनाने के लिए स्पर्धा समिति समन्वयक डॉ निभा उपाध्याय के साथ डॉ उज्ज्वला वाजपेई, डॉ. विद्या ध्रुव, प्रा. दीपाली भुईंभार ने सहकार्य किया।

डॉ. निभा उपाध्याय

स्पर्धा समिति समन्वयक

श्रीमती रा.दे.गो. महिला महाविद्यालय राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचा अहवाल

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावतीच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत प्राप्त होणाऱ्या विविध आदेशान्वये महाविद्यालयाचा राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग विविध स्तरावर कार्यक्रमांचे आयोजन करत असतो. विद्यार्थी हा अधिकाधिक समाजाभिमुख व्हावा या भावनेतून महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत सन 2022-23 मध्ये विविध कार्यक्रम राबविण्यात आले. यामध्ये वृक्षारोपण, मतदार जनजागृती, आधार कार्ड-मोबाईल नंबर लिकिंग अभियान, रक्तदान शिबिर, शिवापूर येथील आश्रमात अनाथांसाठी फळ वाटप, महाविद्यालयामध्ये तसेच दत्तक ग्राम येथे आरोग्य तपासणी शिबिर आयोजित करण्यात आले. तसेच महापुरुषांच्या जयंतीनिमित्त महाविद्यालयामध्ये अभिवादनाचे कार्यक्रम आयोजित केले गेले. त्यामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेविकांमध्ये राष्ट्राभिमान जागृत व्हावा नेतृत्व गुण वाढीस लागावे म्हणून त्यांच्यामार्फत भाषण करून घेतली गेली. तसेच महाविद्यालयामध्ये अनेक स्वच्छता मोहिमा या शैक्षणिक वर्षात राबवल्या गेल्या. यातून राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग समाजापर्यंत प्रत्यक्ष संदेश पोहोचवण्याचे काम करत असतो. महाविद्यालयाच्या विद्यार्थिनींमध्ये साहस निर्माण व्हावे तसेच आपत्ती काळात त्यांनी समाजाची अधिक मदत करावी यासाठी त्यांना आपत्ती व्यवस्थापन शिबिरात प्रशिक्षण देऊन महाविद्यालयामार्फत आपत्ती निवारण कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे. त्याद्वारे विद्यार्थिनी सर्वतोपरी समाजाची मदत करतात.

राष्ट्रीय सेवा योजना एकूणच विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकासावर भर देते या अंतर्गत महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या स्वयंसेविकांमध्ये कला गुण निर्माण होऊन त्यांचे संगोपन व्हावे यासाठी महाविद्यालयामार्फत शाडू माती पासून गणेश निर्मितीची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवानिमित्त आयोजित स्पर्धामध्ये विद्यार्थिनींना गायन, नृत्य, रांगोळी स्पर्धा सारखे व्यासपीठ महाविद्यालयाने उपलब्ध करून दिले. पर्यावरणाचे रक्षण करणे व पर्यावरण जनजागृती करणे ही विद्यार्थ्यांची महत्त्वाची भूमिका असली पाहिजे या भावनेतून महाविद्यालयाने या शैक्षणिक वर्षात प्लास्टिक संकलन, वृक्षारोपण, स्वच्छता मोहीम व स्वच्छते संदर्भात जनजागृती करून पर्यावरण रक्षकांचे काम पार पाडले. शिवापूर येथील वृद्धाश्रमात अनाथ वृद्धांसाठी फळ वाटपाचा कार्यक्रम या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत आयोजित करण्यात आला होता. सामाजिक प्रश्नांची ओळख विद्यार्थ्यांना करून देणे हे शिक्षणाचे खरे काम आहे त्याला मूर्त रूप देण्यासाठी महाविद्यालयाचा राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग सतत कार्यरत आहे, यातूनच संबंधित उपक्रम पार पडला.

दिनांक 22 ते 29 नोव्हेंबर 2022 दरम्यान दत्तक ग्राम आळंदा रुस्तुमबाद येथे दरवर्षीप्रमाणे श्रीमती राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष शिबिर संपन्न झाले. शिबिरादरम्यान मृदा परीक्षण, आरोग्य तपासणी शिबिर, रक्तदान शिबिर व बांधारा निर्मिती हे कामे पार पाडण्यात आली. सात दिवसीय निवासी शिबिरामध्ये विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध विषयांवर बौद्धिक सत्र आयोजित करण्यात आली होती. सोबतच ग्रामीण भागातील समस्या आणि त्या निवारणासाठी उपाय योजना या संदर्भात विविध तज्ञांकडून मार्गदर्शन यादरम्यान करण्यात आले. स्वयंसेवकांवर श्रमाचे संस्कार होणे हे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे उद्दिष्ट आहे. या उद्दिष्टाला अधोरेखित करत या सात दिवसीय शिबिरामध्ये दत्तक ग्राम आळंद येथे स्वच्छता मोहीम, स्वच्छतेचे महत्व, व लोक सहभागातून बंधारा निर्मिती करण्यात आली.

बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव येथे आव्हान 2022 चे राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन शिबिरात राधादेवी गोयनका महिला महाविद्यालयाच्या रासेयो कार्यक्रम अधिकारी प्रा. स्मिता देवर यांची अकोला चमु व्यवस्थापक म्हणून निवड झाली होती तर महाविद्यालयातील रासेयो तीन विद्यार्थिनी रोशनी मते निकिता शेगावकर व दिव्या नेरकर यांची अकोला संघात राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापनासाठी निवड झाली होती. राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक आपत्ती व्यवस्थापनासाठी सज्ज झाले, तसेच राज्यातून संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठाच्या संघाने प्रथम क्रमांक प्राप्त केला असून रासेयो संचालक डॉ. राजेश बुरंगे यांच्यासह चमूचा सत्कार राज्यपाल यांच्या हस्ते करण्यात आला.

प्रा. स्मिता देवर   डॉ. आशीष मुठे
रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी

Department of Physical Education Annual Sports Report (2022-23)

In the year 2022-23 Sant Gadge Baba Amravati University Amravati level Inter collegiate kabaddi, kho-kho, Volleyball, Table Tennis, Wrestling, Yoga, Cricket, Badminton, Chess, and Handball, Softball, Athletics, Cross-country, Taekwondo, Football etc. The student of smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola participated excellently. In this ku. Anjali virendra Vishwakarma got selected in Maharashtra Inter University Ashwamegh Krida Mahotsav 2022 held at Aurangabad on 3 to 7 December 2022 and also won silver medal and bronze medal in inter college collegiate Annual Athletics Meet 400 mtr running competition and 4 x100 mtr relay competition held at Amravati from 14th to 17th November 2022. Ku. Prerna Anil Dongre got selected in All India Inter University Yogasana Championship held at KIT University Bhubaneswar, Odisha from 26 to 28 December 2022 and also won gold medal in Akola District YogaSana Championship on 10th September 2022 and also got silver medal in third State Yogasana Championship held at Sangamner from 01 to 03 November 2022.

One of the sport is Cross-Country where they won second Championship in inter collegiate 10000 KM running tournament held at SGBAU Amravati University on 3rd September 2022 the name of the players are Deepali Gawai, Nikita Bhongare, Gayatri Dhadale, Ashwini Waghare, Vaishali Wankhade, Sakshi Gaikwad.

Even our college student had done their best in Athletics tournament. They won silver medal and bronze medal in SGBAU Inter Collegiate Annual Athletics Meet long jump competition 10000 KM running competition 4x 100 m relay competition, 100 mtr running competition held at Amravati from 14th to 27th November 2022. The participants were Manisha Khade, Gayatri Meshram, Sakshi Gaikwad, Ashwini Vagare, Dipali Gawai.

Ku. Anushka satav, Manisha Dhait, Vishakha Nindhane, Aarti Patil. They got selected in Maharashtra Olympic game 2022-23 football championship held at Pune from 02 to 05 January 2023. And also our college cricket women team won SGBAU Inter college tournaments 'D' zone final match.

Our football team had achieve the gold medal in Indo Nepal international futsal tournament held at Nepal from 29 to 31 June 2022. The participants were ku. Manisha Dhait, Anushka Satav, Vishakha Nindhane, Kalyani Ambore, Payal Wankhade, Puja Patil, Vaibhavi Bhavni and even the football team secured 3rd place in sub-junior national futsal championship 2022 held at Jaipur, Rajasthan from 28 to 13 September 2022.

Poonam Bavaskar achieved the gold medal in national cricket championship held at Indore. And Gayatri Chatarkar secured silver medal in NKFI national karate championship held at Kurukshetra.

Also our junior college student had participated excellently and actively in the sports competition. Ku. Vishakha Bodale, won bronze medal in state level weightlifting women tournament held at Sindhudurg from 13 to 15 December 2022 and also ku. Vaishnavi Suryavanshi secured silver medal in state level wrestling tournament held at Mumbai from 13 to 15 Feb 2022.

Ku. Parul Deshpande, Janvi Borde, Bhavana Ingle and Nikita Dhore had participated in state level Badminton tournament held at Ahmednagar from 23 to 25 January 2023.

Every year sports day is celebrated on the occasion of gathering. This year we celebrated sports day on 17th Feb 2023. The teachers and student had participated energetically in all the sports competition like marathon, table tennis, carom, football cricket, badminton and musical chair.

Many program had Organized by department of physical education like national sports day, Padavi Vitran program, 8 march women's day celebrations, 10 day self Defense training workshop, physical efficiency test of all student, international yoga day.

Our college had organize SGBAU inter college cricket women's tournament from 21st November to 30th November 2022.

Department of physical education and sports organized 10 days self Defense training workshop by the trainer Bhagyashree in Maharashtra police, Akola from 01 march to 10th march 2023 under guidance of Lt. Shweta Mendhe.

College student who excelled in the field of sports were honoured by the president of BSS Mr. Diliprajji and principal Dr. Charushila Rumale in the Annual Grathering from 18th to 19 feb 2023.

Department of physical Education organized National day on 15th August, 26 January, 01 may Maharashtra every year. All this activity where completed under the guidance of Lt Shweta Mendhe Director of Physical Education.

Lt. Shweta Mendhe
Director of Physical Education

जो काळानुसार बदलतो तोच नेहमी प्रगती करतो.

Department of NCC NCC Annual Report (2022-23)

Many great achievements had been successfully completed by our NCC cadets. Firstly SUO Mukta Shende had participated in pre-RDC camp CAT-I held at 3 MAH AIR SQUADRON NCC Pune, Amravati, Aurangabad. She won the best NCC cadet Award during the camp from 23 sept to 21 oct 2022

Cadet Anjali Vishwakarma had participated in pre-TSC camp CAT - I held at Amravati, Kolhapur, Aurangabad, Pune. She won the best OT Award during the camp from 27 July to 07 Sept 2022 JUO Sneha Pawar, CQMH Bhavna Ingle, cdt Tapasvi Ingole and cdt Parul Deshpande. This cadets had successfully completed EDSB camp of Bhubaneshwar regiment Odisha from 10 oct to 19 oct 2022 Cdt Tapsvi Ingole won gold medal in solo dance and silver in group dance CQMH Bhavna Inle won silver medal in dance compition in solo and gold in group song and JUO Sneha Pawar won gold medal in group dance

Tow of our cadets JUO Nikita Dhore and Cdt Neha JUO Nikita Dhore and Cdt Neha Dhangaonkar participated in BLC (basic leadership) camp National camp held at 8 MAH BN, NCC Amravati from 14 Dec to 21 Dec 2022

48 of our cadets participated in Rashtriya Ekta Divas, National Unity Day, 5 kilo meter Unity run organized by 11MAH BN NCC Akola on 31 st oct 2022. Among this Cdt Dipali Gawai, Cdt Gayatri Meshram, Cdt Sakshi Gayakwad got first, second and third place 20 cadets of our college participated in inter college TSC completion and Smt. RDG college got first prize in Intercollege TSC competition held at 11 MAH BN NCC, Akola. The participals were Cdt. Anjali Vishwakarma won first prize in Drill competition

49 of our NCC cadets had enthusiastically participated in CATC camp RDC selection camp RDC selection camp held at PDKV college, Akola from 31 oct to 07 Nov 2022 From this SGT Vrushli Bhirad won gold medal in quize competition, Cdt Aarti Shurma won gold medal in rangoli competition, Cdt Shruti Raybole won silver medal in drawing competition, Cdt Manisha Dhait won gold medal in creative competition, and Cdt Durga Khangare won gold medal in group dance competition

Cdt Switi Wankhade selected for the Army Atchment National Camp held at Ahemadnagar from 17 April to 03 May 2023. Cdt Neha Dhanganonkar selected for the ALC National Camp held at Nagpur from 20 Feb to 02 March 2023. Cdt Neha Dhangaonkar selected for the ALC National Camp held at Nagpur from 20 Feb to 02 March 2023. Cdt Parul Deshpande and CQMH Bhavna Ingle got selected for the Malwankar National camp held at Mumbai from 25 May to 10 June 2023. And Associate NCC Officer Lt. Shweta Mendhe successfully completed army Refresher course held at Gwalior from 1 March to 31 March 2022.

Various Social Activities and Programs were also organized under the 11 Maharashtra Battalion NCC Akola. All the above Program were done under the guidance of Lt. Shweta Mendhe.

Lt. Shweta Mendhe
Associate NCC Officer

Report on Institution's Innovation Council

Institution's Innovation Council is an initiative of Ministry of Human Resource Development. Our institute is actively working from the academic session 2022-23. There are seven coordinators, six members and three external experts from various domains in this council. Right from student to administrative staff is giving contribution. This council endeavors to work collectively in creative and innovative manner for the development of staff and students. Activities are bifurcated into four quarters and in each quarter IIC Activities, MIC Driven Activities, Self-Driven Activities and Day Celebrations are included. Following Activities were organized under the guidance of Hon. President Mr. Diliprajji Goenka & Hon. Principal Dr. Charushila Rumale during the period September,2022 - to June ,2023 of Quarter- I to Quarter –IV.

- National Webinar on Intellectual Property Rights -Patents & Designs Filing on 20.09.2022
- Session on Basics of Start-Ups on 01.10.2022
- Session on Launch of 5G Services on 1.10.2022
- Session on Artificial Intelligence –A Way towards Innovative Practices on15.10.2022
- National Webinar on My Story-Motivational Session by Successful Entrepreneur/Start-Up Founder on 21.10.2022
- Webinar on Problem Solving & Ideation on 10.11.2022
- Importance of Regional Language in Higher Education on 11.11.2022
- Webinar on My Story-Motivational Session by Successful Innovator on 12.11.2022
- National Level Webinar on New Education Policy on 13.11.2022
- Inter –Collegiate Workshop on Skill Based Initiative-Nurturing Garden Culture- on 24.11.2022
- How to Control Pollution on 02.12.2022
- Street Play on Natural Resource on 14.12.2022
- Orientation session on IIC 5.0 (2022-23) & Features-MoEs Innovation Cell on 11.01.2023
- Seminar on Contribution of Youth Entrepreneurship Skill in Nation Building on 12.01.2023
- MIC's Leadership Talk on 30.1.2023
- Design Effective Innovation & Start-up Policy in HEIs on 16.02.2023
- Workshop on Entrepreneurship Skill, Attitude & Behaviour Development on 23.02.2023
- Workshop on Achieve Problem-Solution Fit & Product-market Fit on 25.02.2023
- National Level Webinar on Design Thinking, Critical Thinking & Innovative Design on 26.02.2023
- Visit to Utkarsh-PDKV Agri-Business Incubation Center on 27.02.2023
- E-Quiz on National Science Day on 28.02.2023
- International Webinar on Role of Women Entrepreneurs in Global Scenario on 8.03.2023
- Session on Angel Investment/VC Funding Opportunity for Early Stage Entrepreneurs on 15.3.2023
- workshop on Innovation & Entrepreneurship Outreach Program in Schools/Community on 16.3.2023
- Session on “How to plan for Start-up and legal & Ethical Steps on 17.3.2023
- Inter/Intra Institutional Business Plan Competition and Reward Best Innovations - Manage through YUKTI-NIR on 20.3.2023

- Seminar on Celebrating India & 39 Presidency of the G-20 on 23.3.2023 National Level Webinar on Intellectual Property Rights (IPRs) and IP management for start-up on 24.3.2023
  - Brainstorming Session on Innovation & Creativity on 21.04.2023
  - Poster Competition on My Initiatives to Save Our Earth on 22.4.2023
  - Workshop on Intellectual Property Rights (IPRs) on 26.04.2023
  - Mentoring Event: Demo Day/Exhibition/Poster Presentation of Start-Ups & Linkage with Innovation Ambassadors/Experts for Mentorship Support - Manage through YUKTI-NIR on 28.4.2023
  - Session on Accelerators/Incubation - Opportunities for Students & Faculties – Early Stage Entrepreneurs 29.4.2023
  - Webinar on Geometry of Start-up 11.5.2023
  - Inauguration of National Technology Week 11.5.2023
  - Webinar on Green Office Environment & Green HRM Practice 05.06.2023
- Out team taken strenuous efforts for success and possible outcome of every programme and students also actively contributed. Hence, this council endeavors to work and organize events creatively.

Dr. Rupa Gupta
Convener, IIC

सांस्कृतिक व दिनविशेष कार्यक्रम

आर डी जी महाविद्यालयात दरवर्षी शिक्षणाबरोबर विद्यार्थीनींमधील सुप्त गुण व कौशल्य विकसित करण्यासाठी तसेच त्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकसित करण्यासाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी ही गुरुपौर्णिमा शारदोत्सव व विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आलेल्याबरोबर दिवस विशेष कार्यक्रमांमध्ये देशाचे थोर पुढारी, नेते, क्रांतिवीर इत्यादींची जयंती साजरी करून त्यांच्या जीवनचरित्राचे अवलोकन करण्यात आले. जसे लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक, अण्णाभाऊ साठे, महात्मा गांधी, भगतसिंग, सुखदेव, राजगुरु, नेताजी सुभाष चंद्रबोस, छत्रपती शिवाजी महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, सावित्रीबाई फुले, सरदार वल्लभभाई पटेल, डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम, पं. दीनदयाल उपाध्याय इत्यादी. शिवराजांविषेक याचबरोबर संगीत गाता अमरावती विद्यापीठ द्वारे आयोजित युवक महोत्सवात विद्यार्थीनींनी सुगम संगीत रांगोळी मेहंदी वादविवाद इत्यादी स्पर्धांमध्ये हिरीरीने सहभाग घेतला. महाविद्यालयासाठी अभिमानास्पद बाब म्हणजे आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धांमध्ये वाणिज्य विभागातील खुशी श्याम खत्री हिने वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांक पटकावला. वेस्ट झोन, गणपत विद्यापीठ मेहसान, येथे द्वितीय स्थान पटकावले. महात्मा फुलेकृषी विद्यापीठ राहुरी, जैन विद्यापीठ कमल नारायण बजाज राष्ट्रीय स्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा, वर्धा इत्यादी ठिकाणी सहभाग घेतला. युवक महोत्सवासाठी संघ प्रमुख म्हणून डॉ. धनश्री पांडे आणि डॉ. सुमेध सगणे यांनी जबाबदारी पार पाडली. यावर्षी याचे आयोजन श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती येथे करण्यात आले. भारतीय सेवा सदनचे अध्यक्ष माननीय दि. लीपराजजी गोयनका सर्व सन्माननीय पदाधिकारी, आ. प्राचार्य डॉ. चारुशीला रुमाले उपप्राचार्य डॉ. अंबादास पांडे व श्री परिमल मुजुमदार यांच्या मार्गदर्शनाखाली सर्व कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

प्रा. डॉ. धनश्री पांडे

समन्वयक, सांस्कृतिक व दिनविशेष कार्यक्रम समिती

Report - Annual Day “Uddan-2023”

Smt. Radhadevi Goenka College for Women, Akola had organized Annual Gathering “Uddan-2022-23” on 18th and 19th of February 2023 (Pandemic Covid-19 had disturbed the academic calendar of the university and therefore, university exams were delayed till the month of February 2023 and hence, this year the tradition of celebrating annual day in the first week of January was broken). This grand event comprised the celebration of Bharatiya Seva Sadan, the parent institution's 81th Foundation Day as well as 120th Birth Anniversary of the Founder President honourable Mataji Late Smt. Radhadevi Goenka. Theme-based Gathering is the Best Practice of the institution. This year's theme was suggested by the honourable President and it was “75 years of the Independence – Aazadi Ka Amrut Mohtsav”.

An inauguration of the Annual Gathering was on 18th February 2023 at 10.30 a.m. Honourable Sandeepji Ghuge, District Superintendent of Police, Akola, and in house dignitaries honourable President BSS Shriman Diliprajji Goenka, the Secretary Shriman Alokumarji Goenka and the Principal Dr. Charushila Rumale, the Vice-Principal Dr. Ambadas Pande inaugurated Annual Gathering “Uddan-2023” by lighting holy lamp giving the message of – Tamasoma Jyotrigamaya – the onward march of RDG towards illumination of Knowledge and Perfection. Traditional floral welcome was given to dignitaries which followed welcome through theme-based dance – “Mile Sur Mera Tumhara” – performed by Ms. Amaruta Joshi and her group giving the message of Patriotism, Happiness and Unity.

Then Mr. Diliprajji Goenka, the President of Bharatiya Seva Sadan, delivered his inspirational speech emphasising glory of India, and the role a woman in shaping Indian society. It was followed by the report-presentation of the Principal, Dr. Charushila Rumale highlighting the onward progress of the college and success stories of students and staff. Most memorable and outstanding moment was the keynote address of inaugural guest honourable Sandeepji Ghuge, (IPS) District Superintendent of Police, Akola, who took away entire attention of the audience by his charismatic style of speech and his thought provoking and revolutionary ideas about youth.

“Vimladevi – Student of the Year Award” 2022-23 was given to B. Com II year student Ms. Khushi Khatri and other two students who stood in final three nominations were Ms. Ms. Mrunmai Awandekar of B. Com. III and Ms. Meghana P. Bhagat of B. Sc Final year. Thereafter meritorious students Ms. Shagutta Javed Khan, Ms. Srushti V. Nafde, Ms. Dhanshree H. Malpani, Ms. Shweta S. Gite, Ms. Devyani V. Jakate, Ms. Meghna P. Pimputkar, Ms. Isha N. Pradhan, Ms. Manjusha R. Ingle, Ms. Shambhavi A. Khare, Ms. Priyanka H. Chavhan, Ms. Anjali S. Kukareja, Ms. Vijaya Ghope, Ms. Simran C. Gurbani, and Ms. Gayatri V. Dhobale were felicitated by the Chief guests. Various Cultural programmes were organised during these two days such as RDG Idol, RDG Singing Star, RDG Dancing Star, Fashion Show, Theme-based Drama, Dance, Singing and so on.

Dr. Lalit Bhatti
Convener

शैक्षणिक सत्र २०२२-२०२३ मधील प्राध्यापक वर्गाची उल्लेखनीय कामगिरी

Name : **Dr. Ravindra Mundre**
सदस्य, अधिसभा, संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
सदस्य, तक्रार निवारण समिती, संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
सदस्य, परिनियम समिती, संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
अध्यक्ष, डॉ बाबासाहेब आंबेडकर अभ्यास मंडळ, संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Name : **Dr. Ambadas Pande**
Nominated Member
Board of Studies, SGBAU, Commerce & Management Board
(Accounts & Statistics)

Name : **Dr. Anup G. Sharma**
Nominated Member
Board of Studies, SGBAU, Commerce & Management Board
(Business Management)
Faculty Member, Rashtrasant Tukdoji Maharaj Nagpur University,
(Commerce & Management)

Name : **Dr. Nibha Upadhyay**
Nominated Member
Board of Studies, SGBAU, Commerce & Management Language Board (Hindi)

Name : **Dr. Radha Sawjiyani**
Nominated Member
Board of Studies, SGBAU, Humanities Board (Home Economics)
Member of 43/A Committee

प्राध्यापक वर्गाची उल्लेखनीय कामगिरी Ph.D. Award

Name: **Prof. Swapnil Ingole**
Achievement : Awarded Degree of Philosophy (Ph.D.)
Date of Award : 29/04/2023
Title of the thesis : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांच्या साहित्याचा
अभ्यास
Subject : Marathi Faculty : Humanities
Name of the Supervisor : Dr. Rajendra Thorat

Name: **Prof. Vivek Chapke**
Achievement : Awarded Degree of Philosophy (Ph.D.)
Date of Award : 05/04/2023
Title of the thesis : Change in Structures of Indian Classical
Musical Instruments with change in time
Subject : Music Faculty : Humanities
Name of the Supervisor : Dr. Ranjana Saxena, Dr. Shirish Kadu

● सुरभि (२०२२-२३) ●

.. New Courses Run by Our Institute ..

RDG INSTITUTE OF FILMS, TELEVISION & DRAMATICS

Placement/Opportunities
in Theatre, Dramatics,
Web Series &
OTT Platforms etc.

No Age Limit,
No Gender Bar

Expert Faculty
From Mumbai

Bharatiya Seva Sadan's
**RDG INSTITUTE OF FILMS,
TELEVISION & DRAMATICS**

Be a Star with

RDG FILM INSTITUTE

in Collaboration with **Nihal Manwatkar**
Writer, Director, Performer, Mumbai

For More
Detail Information

Prof. Pavan Mahajan
9146912813

Amar Agrawal
8983301146

अपने सपनों को चुनोगे...
तभी तो इतिहास रचोगे...!!

RDG SCHOOL OF FASHION DESIGNING

Run By
Smt. Radhadevi Goenka College For Women, Akola

Certificate : 6 Months   Diploma : 12 Months
Adv. Diploma : 18 Months

RDG RECORDING STUDIO

- ▶ MUSIC RECORDING STUDIO
- ▶ MUSIC PRODUCTION HOUSE
- ▶ MUSIC COMPOSITION   ▶ DUBBING

RDG BEAUTY ACADEMY

Make-Up Studio | Hair |
Parlour & Skin Aesthetics

**BASIC
CERTIFICATE
COURSE**
30 DAYS

**ADVANCE
CERTIFICATE
COURSE**
60 DAYS

**DIPLOMA
COURSE**
90 DAYS

YCMU (BA, B.Com)

Distance Education

ज्ञानगंगा घोषणेरी

रांगोली आणि मेहंदी
स्पर्धेची काही क्षणचित्रे...

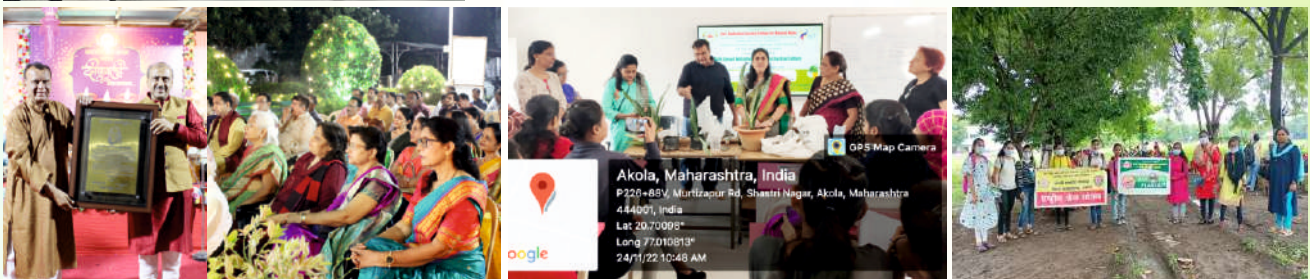

चित्रकार की
सुंदर अदाकारी...

महाविद्यालय मे हुए विविध उपक्रमो के क्षणचित्र...

Bharatiya Seva Sadan's
Smt. Radhadevi Goenka
College for Women, Akola.

Accredited by NAAC, "A" Grade with CGPA 3.07
(Certified Minority Institution)

Website : www.rdgakola.ac.in ▶ E-mail : rdgcollegeakola@gmail.com